

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos polt sor egyezer 20 fill.
minden következőnél 18 fillér.

Ryáttár polt sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, január 28.

Mai számunk főbb közleményei:

Csatározások.
Vita — a jövő hétig.
Nemzeti szellem a hadseregben.
Negyedmillió ajándékozás.
Pesti tréfák.
A főpolgármester huszára.
A párisi árvíz.
Tarkaságok.

Az új alakulás.

Arad, január 27.

Homályos sejtésekben, egymástól szétágazó kombinációkban él még, aminek okvetlenül be kell következni: az új politikai pártalakulás. Nemcsak azért kétségtelen ez, mert az új miniszterelnököknek magának is pártra van szüksége, de egyéb miatt is. Az előtérbe jutott új kérdések, új programok a meglevő pártkeretekben nem térnek el, s így azok előbb vagy utóbb megtalálják a maguk parlamenti képviselőt.

A jövő alakulására nézve adnak véleményt az alább következő sorok is, amelyek egy előkelő politikus fölfogását tartalmazzák:

— A politikai élet zürzavarában két valóság látszik egyelőre tisztázottnak. Az egyik az, amit Tisza István nagyjelentőségű beszédében állapított meg: a függetlenségi párt teljes csődje. A másik, hogy ezzel szemben kötelesség a szervezkedés egy olyan mérsékelt program mellett, a mely

szem előtt tartja az immár négy éves tényt, hogy tudniillik a 67 és 48 között minden választó-fal leomlott. — A függetlenségi párt — lehet, hogy hibáján kívül — programjának egyetlen pontját sem válthatta be s egyik töredéke, a Justh-párt, most azon lovagol, hogy a maga erőtlenségében mégis kieroszakolja a program egyik tételét: az önálló bankot. De ha ezt megvalósítani nem tudta akkor, amikor hatalmának tetőpontján állott, képtelenség valójára tennie most, amikor két pártra szakadt, amikor népszerűségét az országban elvesztette s amikor így a király ellenzésével szemben semmi támasztéka nincs. Ujra nagy többséget szereznie bajosan sikerül. Bajosan tarthatja meg az eljövendő választáson a mostani számbeli súlyát is. Mert hiszen bizonyos, hogy két töredéke is féltékenyen áll majd egymással szemben. Pedig ha kormányzó párt akar lenni, olyan, amely a 67-esek támogatása nélkül, egyedül, a maga lábán akar megállni, akkor olyan többséget kellene kivívnia, amely hatalmasabb, mint a hatvanhetes pártok együttvéve.

Ez azonban a mai helyzetben szinte képtelenség. Hédervárynak van már pártja. Ezt a tényt teljesen tárgyilagosan lehet megállapítani. Van pártja a parlamentben s még nagyobb pártja a parlamenten kívül. A képviselőházban, ha a bizalom nyílt megszavazá-

sával az Andrássy vezetése alatt álló kilencven főnyi alkotmánypárt nem szegődött is Héderváry mellé: Andrássy beszéde után ma már világos, hogy ez a párt Héderváryt támogatja. Tisza István beszéde után pedig nyilvánvaló, hogy a jelenleg parlamenten kívül álló liberális párt legalább is semleges támogatója az új miniszterelnököknek. A támogatás ereje az új választásra való kilátással jelentéktelennek le nem kicsinyelhető. Mert tudjuk, hogy Tisza István hívei, akik négy év óta a politikai küzdelmekről teljesen visszavonultak, éppen nem kevés számúak. De a függetlenségi program is csődöt mondott, ha azt értjük alatta, amit Justhék hirdetnek. És mindennél világosabb, hogy egy esetleg kormányra jutó függetlenségi pártnak ismét meg kellene alkudnia a körülményekkel és ismét a 67-es alapra kellene helyezkednie, mint ahogy ez a koalícióval kormányra jutott függetlenségi párttal történt. A 67 és 48 között, akármelyik elvi alapon álló párt jut kormányra, a kormányon nincs különbség. Mindkét elvi alapon álló politikusok kívánják az ország gazdasági megerősödését, gazdasági önállóságát s a magyar állami önállóság minél hatékonyabb kifejezését. S most már ezek megvalósításában sem lehet különbség közöttük. Mert ellenzék korábban követelhetette a függetlenségi párt az önálló banknak, a külön vámterületnek, a nemzeti

Deák Ferenc tréfái.

*

Azt a szerenését, hogy gyerekember létemre Deák Ferencel, az Andrássy-kabinet tagjaival s a Deák-párt korifeusaival megismerkedhettem, annak a véletlennek köszönhettem, hogy Deák titkárja, Csengery, a maga részére titkárt kért az egyetem rektorától s Pauler Tivadar engemet designált. Ezen a révén, mint Csengery küldöttje — aki épp úgy, mint az öreg ur, török természetű ember volt s járni csak akkor járt, ha el nem kerülhetett — gyakran megfordultam az Angol királyi-nőben.

Hogy rákezdjek már annak elbeszélésére, amit krónikám címul visel, előzetesen el kell mondanom, mi adott alkalmat arra, hogy Csengery, a nagy hallgató, a titkárok ideálja, akinél csakugyan el volt temetve minden titok, kivetkőzött természetéből s elmondta nekem a haza bölcsének azokat a csinyjeit is, amelyekről én, mint teljesen ártatlan természetű dologról, bona fide ime föllebbentem a fátyolt s amelyek azért nem kerültek soha köztudomásra, mert az illetőknek, akikkel megest, nem volt érdekükben kikürtölni; mert Deák Ferenc soha sem kötötte a Nagy harangra tréfáit s végre mert Csengery Csengery volt, akiből, mint a többi a jeget, csákánnyal kellett kivágni a szót. Azt tartom, vétket követtem volna el, ha elhallgatom, mert ha támad valamikor Deák Ferencnek hozzá méltó biográfusa, jelleme hu-

mos oldalának kidomborítására felhasználhatja.

Hát az az alkalom úgy esett, hogy Kemény és Csengery, s ez utóbbival én is, hivatalosak voltunk Széll Kristóf névnapjára ebédjére.

Széll Kristóf, Széll Kálmán nagybátyja, abban az időben királyi táblai tanácselnök volt s Kristóf napját rendszeren megtartotta, még pedig Budapesinek akkoriban legelső vendéglőjében: a híres Mihalek-nél a Szervita-téren, a mely arról volt nevezetes, hogy a főváros legrefináltabb gurmánjai ott adtak egymásnak találkozt. A Deák szoba Mihaleknél, — a melyet Deáknak egy ott függő arcképeről neveztek így — mint a többi helyiség is, bent volt az udvarban, a minek az a kellemes oldala volt, hogy a kocsirohaj nem zavarta a társalgást.

Az említett Kristóf-napi ebéd, ha jól emlékszem, a következők voltak jelen: Széll tanácsának bírái teljes számmal, két pótbiro, három jegyző; a miniszterek közül Eötvös és Horvát; Marsalkó és Ráth György tanácselnökök s végre a mi triumvirátusunk: Kemény, Csengery és én.

Étkezés alatt, már a pecsenyéhez közel, nagy vita támadt a táblabírák közt, — mert az tudnivaló, hogy a bírák soha sinosenek egy véleményen — arról, hogy Deák Ferenc mit mondott Kubának, mikor ez a kalapját a Deákéval elcsereverte s azzal mentegetődzött, hogy egyforma a fejük. Horváth Illés, egy mérges kis táblabíró, nagyot ütött az asztalra és sten-

tori hangon így szólt: Azt mondta, hogy körül igen, de belül nem. A vita isten tudja hogyan végződött volna, ha Horváth Boldizsár igazságügyminiszter azt nem mondja: Hiszen itt a titkárja, majd megmondja az.

Csengery aztán nolen-volens elmondta, hogy Deák, aki, ha tréfált is, mindig tekintettel volt az emberek gyengéire, nem mondta azt, amit Horváth Illés olyan erősen állít, „ert az meg egy kis burkolt öndicséretet foglalt volna magában, amit jobban került a tűznél; hanem azt mondta: Kis embernek is lehet nagy feje (Kuba ugyanis akkora homonkulusz volt, mint Pap Géza); s csak mikor Kuba eltávozott, tette hozzá, de azt is halkan: Csak az a kérdés: mivel van tele.

Mikor a társaság — alkonyatkor — a lehető legderűsebb kedvben szétoszlott, az én mentorom, Csengery, a szabadban karon fogott s azt mondta:

— Most sétálunk egyet.

Alig akartam binni a fülemnek; de fél-szemmel rásandítva nemes szabású arc-élére: megértettem. Arcának rendes halványasága gyöngéd rózsaszínnel volt bezománcozva; az aszkéta hideg temperamentumát forrongásba hozta Veuve Cliquot, a mai Mumm öreganyja.

Az Akadémia felé tartottunk. Az Akadémia persze még akkor egyedül buszkodott. Ő volt az egyetlen épület azon a téren, ahol, mint Csengery mondta, husz évvel azelőtt vadkacsára jártak vadászni a pesti vasárnapi kocapuskások. De a rakodó part már ki volt

hadseregnek sürgős, halasztást nem tűrő létesítését, de a kormányon el kellett jutniok a belátóbbaknak arra, hogy dátumhoz kötni ezeket az alkotásokat nem lehet.

A 67 és 48 között tehát a különbség megszűnt. Az ország súlyos helyzete, anyagi és erkölcsi érdekei kívánják a mielőbbi kibontakozást. Miért ne egyesülhetnének hát a volt 67-esek és a volt 48-asok belátó és mérsékelt, valóban hazafias, személyes érdekektől eltekinteni tudó elemei egy új program mellett? Miért ne egyesülhetnének olyan program mellett, amely most, a jelen nehéz válságban, az ország érdekének, a kívánatos békének a legjobban megfelel s amely egyúttal alkalmas a 67-esektől és 48-asoktól közös eszményeknek elősmert nagy célok megvalósítására? Miért ne egyesülhetnének annak a kivívására, ami üdvös és lehetséges, ahelyett, hogy a lehetetlen mellett való hasztalan csatározásokban pazarolnák a nemzet erejét?

Hogy az országot a hangos jel-szavakkal megint talpraállíthatják a lehetetlen kivívására, az a múltból szerzett szomorú tapasztalatok után — képtelenség. Ebben az országban mindenki békét akar. Es béke szükséges az — erőgyűjtésre. Mert akár-milyen siralmas is, de le nem cáfolható valóság, hogy a korona makacs ellenállásával szemben most alul maradt a nemzet és ha van remény arra, hogy egyszer mégis győzedelmeskedni fog, ez csak úgy lehetséges, ha nagyobb erőkészlettel, nagyobb hatalommal megy a küzdelembe.

Eddig a prófécia. Ha a tényekre is van alapítva, nem lehet többet bizni benne, mint más jövődölésekben. A választók hangulatában, az angol választások is példa rá: nincs törvényszerűség, s így addig, a míg a nemzetnek titokzatos ítélőszéke meg nem nyilatkozott, az új pártalakulá-

ok sorsáról, kilátásairól bajos biztosat, vagy csak valószínűt is állítani.

Csatározások.

A képviselőház ülése.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 27.

A kormánybemutakozás felett megindult vita mind élesebbé és bőbeszédűbbé válik. A mai jelek szerint szavazásra még jó sokáig nem kerülhet sor, mert minden párt, sőt minden frakció egy csomó szónokot küld a vitába. A mai ülés apró és érdekes csatározásokkal telt el. A horvátok és nemzetiségiek kezdtek, tartózkodó hangon, majd Vázsonyi Vilmos folytatta hosszú beszédével. A demokrata vezér különösen az általános egyenlő választói jog szükségét bizonyította és inkább a koalíciót, mint Klüent támatta. Ezért azután sok heves jelenetet provokált, Polónyival és Nagy Györggyel is összetűzött, de minden közbeszólásra ügyesen vágott vissza. Hosszabb beszédre késztült Nagy György is, de heves támadásai miatt Návay alelnök megvonta tőle a szót.

Ilyen csatározásokkal telt el a mai ülés, melyről részletes tudósításunk itt következik:

(A főrendiház üzenete.)

Gál Sándor elnök 10 óra után nyitja meg az ülést, ezuttal már csekély érdeklődés mellett. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után az elnök bemutatja a főrendiház átiratát, melyben közli az általa elfogadott óvás szövegét a királyi kéziratok át nem küldése miatt.

Szentkirályi Zoltán jegyző olvassa a Tisza István gróf által benyújtott és a főrendiház által elfogadott határozati javaslatot.

Elnök javasolja az átirat kinyomtatását, szétosztását és napirendre tűzését.

A Ház e javaslatot elfogadta.

Következett a kormány bemutatkozása felletti vita folytatása.

(Horvátok és nemzetiségiek.)

Bauer Antal horvát magyar nyelven olvasta beszédét. Kijelenti, hogy a horvátok azon reményben, hogy az új kormány a vasutas pragmatikát megváltoztatja, várakozó álláspontba helyezkednek.

Polit Mihály: Szereti a hazáját, bár ők, nemzetiségiek, itt Magyarországon politikai jobbagyok... (Nagy zaj.)

Elnök: Kéri Politot, ismétlje meg kijelentését.

Polit: Megismétli kijelentését.

Elnök: Miután képviselő ur ezen kijelentésével a fennálló alkotmányossággal szembe helyezkedik, rendreutasítom. (Taps a függetlenségi pártan.)

Polit beszédét azzal végzi, hogy Mihályi Tivadar határozatát elfogadja Justh Gyula indítványával szemben.

Elnök: A gyorsírói feljegyzésekből látja, hogy Bauer képviselő ur beszéde alatt a külön horvát királyságról beszélt. Miután az elnöki székből közjogi botlásokat nem tűrhet, ezen kijelentésért Bauer képviselőt rendreutasítja.

(Vázsonyi beszéde.)

Vázsonyi Vilmos: Midőn a régi 67-es párt ellen küzdöttünk, már akkor emlegettük a választójogot s azon meglepetés, amely a választásokból való győzelmünkkel való kikerülést illeti, szintén a leendő választójog győzelme volt. Az lett volna a nemzeti kormány egyedüli nagy feladata, hogy megalkossa az általános választói jogot. Ezt pedig nem tette meg. Midőn a kormány Bécsből hazajött, már akkor megállapodtak abban, hogy az általános választójog helyett a plurálist csinálják meg.

Polónyi: Hazudik! Tiszta hazugság, amit most mond! (Nagy zaj.)

Pető: Akkor mért nem mondott le és mért nem lépett ki a kabinéltól? (Nagy zaj.)

Vázsonyi: Remélem, hogy a t. Ház felment az alól, hogy eme goromba közbeszólásra válaszoljak, mivel izlésem nem engedi, hogy ilyen goromba hangokra válaszoljak.

Polónyi: Még pofonnal is válaszolok, ha kell!

Vázsonyi: Az általános választójogot a nemzeti küzdelem alatt az akkori darabont-kormány taktikából vetette bele a küzdelembe. En és hiányt állapíthatom meg, hogy három és fél év alatt a választási reformot megcsinálni nem tudták. Pedig a választási jog megalkotása nem akadályozza meg a katonai kérdések rendezését (Helyeslés a függetlenségi pártan.) A nyáron Kossuth Ferenc felvetette a kérdést egy választási kabinéltörvényről.

Ballagi Aladár: Beszéljen a fővárosi választási törvényről!

Vázsonyi: Nem tudom, mit akar mondani a t. képviselőtársam ezen közbeszólásával.

Ballagi Aladár: Elégge értelmesen mondtam.

Vázsonyi: De nekem nem elégge értelme-

építve s a Margit-hidig, azaz dehogy a Margit-hidig, hiszen az akkor még papíron se volt meg, hanem a tájáig kégyelmesen lehetett sétálni; ha nem is aszfalton, csak homokon, de a mi minden gyalogjárónál jobb, mert ruganyos.

Eleinte szóltanul ballagtunk. Csengery hallgatott, én pedig köteles kiméletből nem mertem zavarni. Azután beszélni kezdett s végül, bizonyára a mai társalgás hatása alatt, ráért Deák tréfáira.

— Igaz, most jut eszembe, — szolt egyszerre — hogy mit akartam én neked mesélni. De igérd meg, hogy míg a szereplők élnek — bár senkit nem kompromittálna — nem hozod nyilvánosságra.

Megigértem.

— Hát azt már tudod, hogy az öreg urnak — így kezdte Csengery beszédét — legnagyobb passziója az embereket megtréfálni. Nem felültetni, mint most mondják, sem lovát tenni, mint apáink mondták; hanem úgy egy kissé megjártni velük az áprilist. Azokon aztán jókat mosolyog magában lelógó bajusza alatt.

Hát képzeld csak, hogy mivel lepte meg most karácsonykor a minisztereket? Erre én is csak véletlenül jöttem rá, mert nekem se szóltott róla.

A minap Keménynél vagyok s beszéd közben meglátok egy új könyvet az asztalán. Kérdem: micsoda? Azt mondja: bizonyosan valami számárság.

— Hát nem néztél bele?

— Nem én.

Fölveszem. A borítékon — szokás ellenére — nagy betűkkel ez van: Legújabb vívmányok a spekulatív filozófia terén. Fölnyitom. Elbűlök. A belső címlapon ez diszeleg: Brillat Savarin szakácskönyve. (Brillat Savarin volt a leghíresebb párisi szakácsművész.) Gondolhatod, hogy milyen jóízűt nevettem. A kópé — már aki küldte — nagyon jól ismerte Zsigó gyöngéjét. Kemény rám néz. Bámul. De mikor a kezébe adom, maga is elneveti magát.

— Csak legalább tudnám, ki küldte? — mondta végre.

Elmondtam az öreg urnak. Mosolyogva kérdezte, hogy neveltünk-e? — Mondtam, hogy igen. — Zsigó is? — kérdezte újra. — Az is. Csak azt szeretné tudni, ki küldte?

— Én küldtem — szolt Deák Ferenc. Azután elmondta, hogy kiket lepett meg kriszkindlivel.

Mikónak (közlekedési miniszter volt), aki olyan keményre pödörte a bajuszát, hogy úgy állt, mint a szög, egy skatulya bajuszpedrőt küldött. Hires Rojko félét, amit ő készítettett, még pedig olyan mixtum compositumból, hogy Mikó egy hétig nem bírta lemosni a száját; az az átkozott kenőcs úgy széjjel huzta, hogy akaratlanul is folyton mosolygott. El is neveztek hamarosan „Nevető ember”-nek. Akkor jelent meg Victor Hugónak ily című regénye.

Goróvénak (kereskedelmi miniszter), aki roppant hű ember volt s olyan széles arca, mint a bölénynek, olyan tükröt küldött, amely

képtelenül szélesre fitorította a száját. András-synak, aki mindig fekete gehrokk-ban járt (most Ferenc József-kabát a neve) s ami a puritán táblabíró szemében dandiskedés volt: az angol dendik fedelmét, Brougham lordot küldte, amint lovát ficánkoltatja, mert Andrassy is szeretett lovagolni. Eötvöst pedig, a vallás-minisztert, a boldogtalan nemzetiségi törvény szerzőjét megrajzoltatta Klics esel, a Borsszem Jankó híres torzrajzolójával, amint az említett törvénnyel kezükben az oláh, a tót, a rác, a horvát, a német, a szász és a rutén útik. Zsedényi-nek, a Deák-párt pénzügyi kapacitásának, aki husz évig járt egy pantallóban, egy font szappant küldött ezzel a fölírással: Világ-hírű posztóruhamosó szappan. Mikor Zsedényi elkezdte vele mosni a nadrágját, rémületére azt kellett tapasztalnia, hogy a keze közt szétmállik. A szappan tiszta lug volt. (Nem érdektelen talán tudni, hogy ez a megtestesült Harpagon két milliót hagyott jótékony célra.)

Bizony meg nem állhattam, hogy én is ne nevessek az ötleteken.

— Hát mondd aztán, — folytatá Csengery beszédét — hogy nem ennivaló egy öreg ember az, a ki hetven év terhével a vállán ilyen kópéságokon töri a fejét? Ilyen őseredeti humor csak magyar emberben lakozhat, az is csak dunántuliban.

Mikor elváltunk, Csengery mosolyogva azt mondta:

— Aztán ne feledd megnézni Brillat Savarint!

Dehogy felejtettem.

sen tetszett mondani, illetve értelmetlenül monddta ki.

Pető Sándor: Azért, tanár! (Derűtség.)

(A pluralitás ellen.)

Vázsonyi: A programok már ma nem érnek semmit, azokban benne foglaltatik minden, ami jó és drága, csupán a cselekedetek igen szegények. A fontos pedig a cselekedet. Azt mondhatnám, hogy az a szó: választójog, nálunk nem jelent semmit. Ezt meg is magyarázom. Általános választójognak lehetett-e nevezni a Krištoffiv félé választási törvényt, mely körülbelül 1500000 huszonnégyéves magyar férfit hagyott volna ki a választók névsorából. A kormány azon nézetét, mely szerint a pluralitást elejti, én is magamév teszem. És azt tartanám az országra szerencsétlennek, ha Andrássy gróf pluralis választójoga keresztülment volna.

Hadik János gróf: Majd megcáfoljuk.

Vázsonyi Vilmos: A pluralitás a városokban, ahol a lakosság ugys magyar, csak a bürokráciának és a tőkének hatalmát növeli, míg a megyékben, ahol a magyarság kisebbségben van, a sokszorozás éppen a magyarság ellen irányul.

A pluralis választói jog mellett az egyes szavazók elkülöníteneik magukat azoktól, a kik több szavazattal bírnak s közülük semmi befolyásolást sem fogadnának el. A pluralitás a kisebbségből mesterségesen csinálna többséget. Ami a nemzeti szempont megvédését illeti, azt hiszi, hogy a mai censzusos választói jog védi meg legkevésbé a nemzeti érdeket. Utal arra, hogy az ex lex jogfosztó hatású. Ezt felhívta, hogy rámutasson arra, hogy szakítani kell a választói jog és az adótörvények kapcsolatával. Rámutat arra, hogy az 1911. év január hó elsején életbelépnek az új adótörvények, amelyek más adónemeket állapítanak meg. A kereseti adóról szóló új törvény létnimumot állapít meg, s így az adókedvezmény közjogi jogfosztást hoz, mert azok, akik 210 korona után fizetnek adót, nem lennének választók. Szünetet kér.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után

Vázsonyi Vilmos folytatja beszédét. A választási reformban, ugymond, meg kell változtatni a demokratikus haladást. Nem szabad engedni, hogy a proletárság ügyében továbbra is osztályparlamentben interpelláljanak. Egyáltalán nagyon sajnálatos, hogy oly sok a huzavona a reform körül. Negyvenötötben márcól holnapra hoztak törvényeket.

Nagy György: De 48-ban nem is ilyen beszéddel fogadták a grancsárt, hanem puskatussal!

Vázsonyi Vilmos: Egyelőre az én kezében sem látok puskatust! (Derűtség.) A képviselőháznak is van törvényes kezdeményezési joga, meg lehet alkotni a választóreformot.

Ugron Gábor: Ezzel a kormánnyal nem tárgyalunk!

Vázsonyi Vilmos: Egy törvényesen kinevezett kormánnyal, mely eddig semmi törvénytelenséget nem követett el, én igenis tárgyalok.

Felkiáltások: Gratulálunk! Tisztában vagyunk!

Vázsonyi azzal vágzi, hogy Kossuth Ferenc határozati javaslatához hozzájárul, de semmi más határozati javaslatához nem járul hozzá és a bizalmi kérdésben a szavazástól tartózkodni fog.

Polónyi Géza: Cáfolja Vázsonyinak azt az állítását, hogy a koalíciós kormány, alighogy Bécsből hazajött, mindjárt a pluralitás mellett foglalt állást. Részleteket olvas fel egy 1908 i beszédéből annak bizonyítására, hogy az ő minisztersége alatt a pluralitás nem került szóba.

Vázsonyi Vilmos s-jnátát fejezi ki, hogy beszédebe becsusztott ez a passzus.

(A keresztény-szociálisták.)

Giesswein Sándor: A kormány programjával szemben a keresztény-szociálista párt programját fejezti és a demokratikus választóreformot sürgeti. Mivel a kormány programja hézagos, az a bizalom is csak hézagos, melylyel a kormány iránt viseltetik.

(Szerb szónokok.)

Manojlovics János a szerb radikális párt nevében a legteljesebb bizalmatlanságot indítványozza a kormány iránt.

Lissavác Mladen a horvát szerb radikális párt nevében fejezi ki bizalmatlanságát.

(Nagy György, a kuruc.)

Nagy György: Juth Gyula határozati javaslatát pártolja, mert az összedobott emberek által kormánban nem bízik. Ezek az emberek csak cselédek, udvari cselédek.

Náray, az elnök a rendreutasítja a szónokot. Ha — ugmond — a szónok még egyszer hasonló kifejezést használ, megvonom tőle a szót. (Óriási lármák.) Nekem a házszabályokat érvényesíteni kell és az önök lármájával szembeállítva az én kötelességtudásomat, bátran spellálok a nemzet ítéletére. (Nagy zaj a baoidalon.)

Nagy György: Sürgeti a választásokat. Hédervár, amikor azt mondta, hogy a parlamentben nem volt többsége az önálló banknak, akkor egyszerűen hazudott.

Náray: Rendreutasítja a szónokot.

Nagy György: Hát kérem visszavonom. Csak tenvér valótlanságot mondott.

Náray: Na lássa képviselő ur, hogy mindent ki lehet fejezni. (Derűtség.)

Nagy György folytatja beszédét. Közben Sándor Pál közbeszól.

Szokoly Tamás: Menjen a börténre!

Sándor Pál: Az nagyon tisztességes hely; de oda ész is kell, ami az urnak nincs!

Szokoly Tamás: Elismerem, hogy pénzem nincs, de az urnak nincs becsülete!

Sándor Pál: Micsoda haszontalan, szemtelen beszéd ez! (Kimegy a tereméből.)

Nagy György: Ismételt cselédnek nevezi a miniszterelnököt.

Náray újból rendreutasítja.

Nagy György: Engedelmet kérek, visszazivom. Bocsánatot is kérek, de nem a miniszterektől, hanem a cselédektől, mert becsületes cseléd ilyen gaz munkára nem vállalkozik.

Náray erre megvonja Nagytól a szót. (Óriási zaj.)

Felkiáltások: Maga se fog elnökölteni többet! Mondjon le! Felvetjük a bizalmi kérdést.

Óriási zajban jelenti az elnök, hogy a tárgyalásra szánt idő letelvé, a vitát holnap folytatják.

A miniszterek Aradmegyéhez. A kormányváltozásról a megyei törvényhatóságokhoz intéztetni szokott leiratok közül Aradmegyéhez eddigelé három leirat érkezett. A felmentett kormány tagjai közül Apponyi Albert gróf így bucsuzik Aradmegyétől:

Ő császári és apostoli királyi Felsége Bécsben, folyó évi január hó 17-én kelt legfelsőbb elhatározásával magyar vallás- és közoktatásügyi miniszteri állásomról való lemondásomat legkegyelmesebben elfogadni méltóztatott. Midőn erről a közönséget tudomás végett értesitem, felhasználom az alkalmat, hogy őszinte szívből köszönetet mondjak azért az odaadó támogatásért, melyben engem közoktatási kormányzásom egész ideje alatt szíves volt részesíteni.

Budapest, 1910. január 20.

Apponyi.

Hazai Samu új honvédelmi miniszter leirata így hangzik:

Ő császári és apostoli királyi Felsége f. évi január hó 17-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával engem m. kir. honvédelmi mi-

Másnap reggel első dolgom volt fölmenni a szerkesztőszobába s egyenesen Kemény szobájába. Ez, mintha tudta volna miért jövök, mibelyt meglátott, fölvette a corpus delictit s azt mondta:

— El is felejtettem magam'íteni, hogy valami spaszmacher mivel lepott meg karácsonyra. Csak azt sajnálom, hogy a tréfa már nem érint, mert, sajna, nem találom már élevezetet Brillat Savarin művészetében sem. Vénülök. Mindenem fájl.

— Talán azért írta urambátyám ezt a La Rochefoucauld-axiómát ide?

— Azért. Az a La Rochefoucauld herceg volt, de jobban ismerte az életet minden rongyos cinikusnál. Vagy nincs igaza, mikor azt mondja: A filozófia tud orvosságot a múlt és a jövőendő szenvedésekre; de azok, amelyek a jelen pillanatban gyötrik az embert, fitymet hanyknak neki.

Aztán belemelegedve, egész filozófiai diszserációit tartott.

— Jegyezd meg magadnak jól, hogy csak egy élvezetből nem eszmörlik meg az ember: a szellemitől. Azzal sohase lehet jóllakni. Csak az élet ne volna olyan rövid! Semmit se tanulhat az ember.

— De hiszen urambátyámat a legolvasottabb embernek tartják a parlamentben — vétem én.

— Nevetséges! Hogy az ember egy Divus Platót alaposan ismerjen, kevés az élet. Aztán hol marad a nagyok közt is a legnagyobb: a Verulami? Spinoza, Hume, Locke, Cartesius,

Kant s akit mostanában úgy fölkeptak Németországban: Schopenhauer? Aztán hol van a művészettörténet, a természettudományok legújabb vívmányai, a belletrisztika, a líra? amivel az ember egytől-egyig au courant szeretne lenni. Mondom neked, hogy lehetetlen valamit tudni.

Ha szabad kérdenem, a Lira Háromkirálya közül melyiket tartja a legnagyobbbnak?

— Petőfi, Bérangert és Heinet érted?

— Igen.

Feltétlenül Heinet, mert alapvonása a pes zimizmus, ami nélkül nagy költőt képzelni se tudok.

Ezután látva, hogy beszélő kedvében van, megkerdeztem, olvasta-e Auguste Comte-ot? Mosolygott. Már hogys olvasta volna! Ő, a magyar d'Alambert, aki egymaga össze tudott volna állítani egy enciklopediát.

Neked, mint vörös jakobinusnak bizonyosan az tetszett legjobban, amit az alkotmányos monarchiaról mond?

— S talán nincs igaza? — vettem föl a kérdést.

— Vagy igen. Teljesen igaza van, hogy ez a legsztelenebb s özőnmagának legellentmondóbb kormányforma. En még szeretném hozzátenni: a kormányformák hermafroditája, a mesebeli Sztix modern kiadásban; két összeférhetetlen elemből, a korona előjogából s a népakaratból állítva össze, amelyeknek képviselői, a miniszterek s a képviselők, tömérdek pénzbe kerülő haszontalan szóharcot folytatnak.

— Milyen aranyigazság! — mondtam én lelkesülten.

— Csakhogy az igazságnak kevés a barátja. A nagyszájú politikusok, akik a lehetlent, az elvi ellentétek kiegyenlítését lehetők tartják; a pirosszékre kapaszkodó miniszterek s a rois fainéant kategóriájába tartozó uralkodók találnak benne örömet. Más senki. Az ilyen kormányformával bíró államban vagy az egyik, vagy a másik fél helyzete illuzózius. A királyé, ha kész a tehetetlen báb szerepét játszani; a képviselőké, ha lelkiismeretük megnyugtató végett nagyhangú szónoklatokat tartanak s a suba alatt a miniszterekkel paktálnak. A legtökéletesebb kormányforma kétségkívül a köztársaság; de konvencionerül, nem elnökkel, mert az meg frakkos király; de mikor lesz arra érett még a magyar!... De beszéljünk egyébről. Voltál tegnap a Házban? Hallottad Tisztát? Hogy szertelenkedik; pedig ép úgy fogja végezni, mint az apja, aki véres-szajú rebellistából — megyefőnök lett.

Hogy belelátott a generális veséjébe!... Emberismeretének s politikai éleslátásának akkor adta legfényesebb jelét, mikor ezt a Pesti Napló hasábjain megjövendőlte.

— Igaz. Mondta aztán. Tegnap hallottam Deáktól egy jó megjegyzést. Valami Konstantini nemzetiégi beszélt és erősen dorongolta Eötvöst. Egyszerre csak nagy hahota támadt. Kérdem Deáktól: mit mondott? Azt mondja:

— Hát tudom én! A malom kelepelését hallom ugyan, de a lisztet nem látom.

Ez volt utolsó találkozásom Kemény Zsigmond báróval, a halhatatlan hős Kemény Simon puritán jellemű unokájával.

niszterre legkegyelmesebben kinevezni. méltóztatott.

Amidőn a m. kir. honvédelmi minisztérium vezetését átvesszem, a törvényhatóság közönségét hazafiasan üdvözlöm. Együttal bizalommal kérem, hogy az állásommal járó fontos és nehéz feladataim sikeres megoldhatása érdekében működésemet a törvényes kötelességből kifolyó tevékenységen kívül, őszinte és hazafias készséggel támogatni sziveskedjék.

Budapest, 1910. január 21.

Hazai,

honvédelmi miniszter.

Serényi Béla báró leirata a minisztérium átvételének bejelentése után ezt mondja:

Midőn erről a t. Törvényhatóságot értesitem, egyben azon reményemnek adok kifejezést, hogy a földmívelési érdekek előmozdítására irányuló működésben a törvényhatóság részéről mindenkor készséges támogatásra fogok találni.

Részemről biztosíthatom a t. Törvényhatóságot, hogy mindig örömmel fogom megragadni az alkalmat, amidőn a Törvényhatóságnak a gazdasági jólét emelését célzó törekvéseit előmozdíthatom.

SPORT.

+ Országos fényképképző Aradon. Az aradi fotoklub tegnap tartotta meg IV-ik rendes évi közgyűlését a Millenium külön termében a tagok élénk részvétele mellett. Az elnököt Rozsnyay Kálmán alelnök helyettesítette, ki felkérte a titkárt évi jelentése előadására. Matusik Márton titkár élénk színnel vázolta a lefolyt év fontosabb mozzanatait. Elősorolta mindazon tényeket, melyekkel az aradi fotoklub az ország első foto egyesületei közé küzdött fel magát s a külföld előtt is jó hírnevet örvend. A klub jó hírét fokozta Faix Jacques, ki a budapesti fotoklub diaporatív pályázatán első díjat, Matusik Márton a Berlinben tartott plenair arckép pályázatán első díjat nyert. A drezdai nemzetközi fényképképző zsűrije mindkét amatőr képeit elfogadta s kiállította; továbbá az „Amatőr” magyar szaklap művészi fénykép pályázatán Faix Jacques első és Matusik Márton második díjat nyert.

A tisztviselők jelentése után az új tisztviselők választása következett. A leköszönt elnöknek, Lukácsy Lajosnak a klub fejlesztése és felvirágoztatása körül kifejtett érdemeit Alt János választmányi tag méltatta s azt indítványozta, hogy a klub jegyzőkönyvi kivonatban közölje azt a leköszönt elnökkel. Egyben azt indítványozza, hogy a leköszönt elnök helyébe kérje fel egy küldöttség a klub védnökét, Bohus László bárót az elnöki tisztség elfogadására, kinek a fényképezés terén kifejtett működése és európai híre s társadalmi állása garancia a klub további felvirágzására.

Alelnök lett Rozsnyay Kálmán és Stengl Andor. Titkár: Matusik Márton. Pénztáros: Szende Lajos. Gazda: Faix Jacques. Ellenőr: Herling Gyula.

Választmány: Alt János, Bánfi Miklós, Bloch Károly, Darányi János, Herold Gyula, Kneftel Béla, Lukácsy Lajos, Persa Péter, Rozsnyay József dr., Somogyi Jenő, Spiroch Lajos dr., Stine József, Wagner J. Agoston.

Matusik Márton indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy az 1910. év őszén nagyszabású országos fényképezési kiállítást rendez az aradi foto-klub Aradon. Hogy a nagyközönséggel az aradi foto-klub az érintkezést megtartsa, Wagner J. Agost és Stengl Andor indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy a művelt közönség részére időnként ingyenes vetítő estéket rendez s erre meghívókat bocsájt ki. Alt János indítványára művészi felvételeket készítenek a foto-klub tagjai Arad nevezetesebb pontjairól, épületeiről s környékéről s az azokról készített levelező-lapokat hozatja forgalomba a klub, ami által a forgalomban levő izléstelen s rendesen idegen kéz által készített levelező-lapokat, művészi felvételek után készült levelező-lapokkal akarja pótolni és kiszorítani.

Nemzeti szellem

a hadseregben.

— Visszaemlékezés Deák Ferenc halálának 34. évfordulójára alkalmából. —

Az 1876. év január 28-án mélységes gyászba borult a magyar nemzet. A „haza bölcsője”, Deák Ferenc, az „Angol királynő”-höz címzett budapesti szállodában meghalt. A szomorú hír befutotta a világot. Midőn az akkor Laibachban állomásozott cs. kir. 46-ik sz., jelenleg báró Fejérváry-ezrednek szegedi derék katonái a nagy hazafi haláláról értesültek, ők is elküldték részvétnyilatkozatukat. Széll Kálmán akkori pénzügyminiszterhez, kit a család, mint Deák Ferenc közeli rokonát, megbizta volt a beérkező részvétnyilatkozatok átvételével. L. S. regruta, később ugyanezen ezredben hadnagy, jelenleg az ország egyik legelőkelőbb biztosító társaságának vezértitkárja volt a részvétnyilatkozat megszerkesztője.

Másnap már a Pesti Napló és a Pester Lloyd említést tettek arról, hogy többek között a Laibachban állomásozó szegedi bakák is részvétüket fejezték ki Deák Ferenc elhunytá alkalmából. A Laibacher Tagblatt átvette a Pester Lloydból a hírt, mint helyi érdekű közleményt és midőn este az „Európa” kávéházban a tisztek összejöttek, Gruber százados, a 7-ik század parancsnoka figyelmeztette a tiszteket a közleményre és a kávéház hátsó részében lévő altisztek rögtön észrevették, hogy élénk pertraktációk tárgyát képezi ez az ügy az ott lévő tisztek körében.

A következő napon kora reggel Gruber százados felkereste lakásán Vilez Frigyes ezredest, vele közlendő a Laibachban megjelent hírt, melyet a maga részéről politikai lázadásnak tartott. Vilez ezredes az ügyet megvizsgálódó, megparancsolta, hogy az összes század- és zászlóaljparancsnokok pont 9 órakor az ezredirodában jelenjenek meg.

Pont 9 órakor az összes század- és zászlóaljparancsnokok megjelentek az ezredirodában, kik előtt az ezredes felolvastatta a Pester Lloydból átvett és a Laibacher Tagblattban megjelent fentjelzett közleményt és miután azon kérdésére, hogy ki tud erről valamit, senki sem adhatott bővebb informáló választ, elrendelte, hogy minden századparancsnok azonnal kutassa, ki szövegezte a részvétnyilatkozatot és kik írták alá s mindeme katonák 11 órakor parádében az ezredrapport elé vezendők századparancsnokaik által.

A vizsgálat folyamán csakhamar kiderült, hogy az illető részvétnyilatkozatot L. S. regruta szövegezte és kivüle még 12 őrmester írta alá.

Péchyfalussi Péchy Miklós, a 9-ik század parancsnoka az illető regrutától átvette a részvétnyilatkozat szövegét és megparancsolta neki, hogy Juhász István őrmesterrel (később magy. kir. posta és táviráda főtiszt Szegeden), aki ezt a részvétnyilatkozatot szintén aláírta, pont háromnegyed 11 órakor az ezred irodája előtt jelenjék meg. Ez időtájt az ezred összes kapitányai, mindegyik az őrmesterével már ott összegyűltek és midőn az oda fölvezetett regrutát megpillantották, összesugdostak: itt a politikai lázító! Pár perc múlva megjelent Ellison alezredes, egyik zászlóparancsnok jelentette, hogy a rapport együtt van és midőn az illető megjelentek fölött — az ezredparancsnokhoz való bevezetés előtt — szemlét tartott, utolsónak megpillantotta a regrutát, kinek mellét lovaglópálcaival veregetve, csak ennyit mondott:

— Hinein den Bauch, hinaus die Brust, Sie Intelligenzkasten. Merken Sie sich, hier

gibt es keine Journalistik und keine Politik, hier gibt es nur eine Taktik. Sie werden bestraft, dass Ihnen die Schwarten krachen werden.

Erre felnyilik az ezrediroda ajtaja, arra a vezényszóra: „Habt Acht, Rapport: Links Um! Rechts herstellen!” az ezredes előtt megáll 12 őrmester és egy közkatona. Mindegyik háta mögött az ő századparancsnoka áll s az ezredes körül a törzstisztek.

Az ezredes azon kérdésére, hogy ki írt és mit írt, péchyfalussi Péchy Miklós százados átadja neki a részvétnyilatkozat szövegét. Vilez Frigyes olvassa:

„Nagyméltóságú Miniszter Ur!

Mélyen tisztelt Hazafi!

Midőn a hadvezér, ki hosszú, zsibbasztó tétlenség után harcsozomjas csapatát lelkesedéssel ütköztetbe vezeti és akkor, midőn már a győzelmet biztosítani vélte, a nyílt csataterén váratlanul kidől, a szomorú esemény kétszeresen lesújtó fájdalmat idéz elő a csapatok körében, mert nemcsak a hadvezérnek hősi halála, hanem pótolhatatlan veszteség érzete is bénítólag hat a szívekre. Így fájlalja ma a magyar nemzet is halhatatlan nagy vezérének, Deák Ferenecnek elhunytát” stb.

Vilez ezredes erőszépp magyarsággal a következő beszédet intézte a megjelent altisztekhez:

— Végtelenül örvendek, hogy vannak olyan intelligens katonáim az ezredben, kik lelkesülni tudnak egy elhunyt nagy hazafinak lángszelleméért, mert tudom, hogy csak az ilyen katona szereti igazán hazáját és ha kell, sorsáért feláldozza életét. Sajnálattal értesültem azonban, hogy önök az imént felolvasott részvétnyilatkozatot közvetlen felelőseik tudta nélkül aláírták és elküldték. Ezért rosszalásomat kell kifejeznem és azt hiszem, be fogják látni, hogy sokkal szebb lett volna, ha önök kérésükkel közvetlenül hozzám fordulnak és én ezen magyar ezred összes katonáinak nevében illetékes helyre juttattam volna az őszinte részvét nyilvánítását. Ezennel megparancsolom ennélfogva, hogy a jövőben minden kérésükkel forduljanak hozzám, mint az ezred atyjához, mert amíg én állok az ezred élén, én akarok itt a legmagyarabb érzelmű lenni és ha van valaki, aki még magyarabb akar lenni, az innen pusztulni fog!

Abban a reményben, hogy megértették atyai intő szavaimat, elvárom mindenkitől, hogy bajtársaiknak intenciómat ez értelemben fogják tudni adni. Rapport Abtreten! Die Herren Offiziere bitte, hier zu bleiben.

Az ott maradt tiszteknek pedig a következőket mondotta az ezredes:

— Hát nem örvendenek uraim, hogy vannak oly intelligens katonák az ezredben, kik lelkesedni tudnak egy elhunyt nagy hazafi lángszelleméért? Én ennek csak örvendeni tudok, mert ebből azt látom, hogy ezek jó katonák és szeretik a hazájukat. Az egész dologban csak az a sajnálatos, hogy Önök közül egy sem birt tudomással az elküldött részvétnyilatkozatról. Ennek okát pedig egyszerűen abban keresem, hogy Önök katonáikban a nemzeti szellemet nem fejlesztik, hanem elnyomni igyekeznek, pedig sokkal helyesebb lenne a hazájától ide elszigetelt magyar katona szívében a nemzeti szellemet ápolni és ezért ez alkalomból megparancsolom, hogy ezentúl péchyfalussi Péchy Miklós századparancsnok ur a magyar történelemből és a magyar földrajzból hetenként kétszer az ezred összes altiszteinek előadását tartson, melynek előmeneteléről nekem havonta jelentés teendő. Köszönöm uraim! Ezzel véget ért az annak idején jelentőségteljes ezredrapport ...

Megemlítjük, hogy Vilez Frigyes oly kitűnő törzstisztje volt a hadseregnek, hogy az 1878-iki boszniai okkupáció után mint dandárnok a II. osztályu vaskorona-rendet kapta, bár a rangra emeltetett és soronkívül vezérőrnagy lett és pár év múlva, mint altábornagy halt meg.

A jelzett ezredrapport után Péchy Miklós századparancsnok rögtön felkereste L. S. regrutát és őt fölkerette, hogy a magyar történelem és a magyar földrajz előadásához szükséges könyveket szerezzék be s az előadásoknál segédkezzék neki.

Ime, ez a megtörtént eset fényesen bizonyítja: mit tehet egy tiezta magyar ezred élén álló oly magyar érzelmű, józan gondolkodásu századparancsnok, aki a nemzeti érzület ápolását nem tartja a katonai szellemre károsnak, sőt ellenkezőleg, nyíltan azt vallja, hogy igazán jó katona csak az lehet, a ki hazáját szereti.

Bárcsak felvilágosodnának az elmék és belátnák, hogy a magyar katona legyőzhetetlen fegyvere a hazaszeretet és a hadsereg dicsőségének egyik legerősebb bástyája a magyar nemzeti szellem!

TANÜGY.

A hanyag tanítók ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 27.

Aradváros iskolaszéke ma délután négy órakor ülést tartott Varjassy Lajos polgármester elnöke alatt. Az ülés legfőbb tárgya az iskolaszéknek egy tavalyi határozata volt, mely a tanítások mulasztása ellen szabott ki büntetést.

A múlt év decemberében ugyanis kimondta az iskolaszék, hogy az esetben, ha a tanító indokolatlanul marad el a tanórákról, a helyettesítési díjak fizetéséből levonhatók. E határozat ellen a tanítók felelősséggel éltek és a felelősség került ma tárgyalásra.

Kovács Vince kulturtanácsos példákkal igazolta, hogy a tanítók indokolatlanul elmaradnak az órákról. Szilágyi György igazgató szólalt fel ezután, kijelentve, hogy az iskolaszék fenti határozatát nem lehet végrehajtani, mert a tanítót miniszteri rendelet értelmében pénzbírságra csak lefolytatott fegyelmi után lehet ítélni. Steinhardt Mór dr. erre azt ajánlja, hogy az iskolaszék vonja vissza határozatát, de mondja ki, hogy azok ellen a tanítók ellen, akik ilyen indokolatlan mulasztásokat követnek el, fegyelmi uton tesz megtorló lépéseket.

Műlek Lajos dr. azt indítványozza, hogy küldjön ki az iskolaszék egy öttagu bizottságot és ez a kérdéses miniszteri utasítást tegye tanulmányozás tárgyává, csináljon egy módosítási tervezetet és küldje azt fel elfogadás végett a miniszterhez. Egyben pedig keresse meg a társ törvényhatóságokat, hogy azok is írjanak fel hasonló értelemben a kultuszminiszterhez.

Az iskolaszék a javaslatot egyhangulag elfogadta és a bizottságba Kovács Vince elnöke alatt Steinhardt Mór dr.-t, Almágyi T. Pált, Nesnera Aladárt és Cziráky. Mártont választotta meg.

Az iskolaszék ezután megengedte az Országos Iskola-egyesületnek, hogy céljaira évente egyszer az iskolákban gyűjtést indítson. Kimondta továbbá az iskolaszék, hogy Balla Frigyes polgári-iskolai rajztanárnak 1909. január elsejéig visszamenőleg 400 korona működési pótlékot ad.

Végül egy üresedésben levő tanítói állásra 26 szavazattal egy ellenében Wéber Árpádot választották meg.

Vita — a jövő héti.

A trónörökös és az új kormány.

Távirati tudósítás.

Arad, január 27.

A politikai helyzetnek ma semmi nevezetes eseménye nincs. A képviselőházi vita még a jövő hétre is elhúzódik, bár a függetlenségi és 48-as párt hajlandónak mutatkozik a további vitától elállani, csak hogy a bizalmatlansági indítvány felett szavazásra kerüljön a sor. A vita hevében azonban mindenki élni akar szólásjogával és egyik ríposzt a másikat éri. Nagy érdeklődéssel várják különösen Apponyi és Bánffy beszédét.

A miniszterelnök különben szombaton este vagy vasárnap reggel Bécsbe utazik és a királynak jelentést tesz a parlamenti és a politikai helyzetről. Érdekes az a hír is, amely szerint a kormány összes tagjai megfognak jelenni a trónörökös előtt.

Politikai hireink itt következnek:

A képviselőházi vita.

Az új kormány bemutatkozásáról megindult képviselőházi vita kezd igen terjedelmessé válni. Az összes pártok részéről több szónok jelentkezett. A Justh-pártból állítólag azért, hogy Andrassy Gyulával polemizáljanak, mire viszont több alkotmánypárti képviselő fog válaszolni. Eddig a következők iratkoztak fel szólasra:

Holló Lajos, Ballagi Aladár, Bánffy Dezső báró, Bartha Ödön, Mezőfi Vilmos, Gaál Gaszton, Mérey Lajos, Markbreit Gyula, Buza Barna, Kmety Károly, Kelemen Samu, Szivák Imre, Bresli Elemér, Szatmári Mór, Beck Lajos, Fábry Károly, Nagy Dezső, Issekutz Győző és Bernáth István.

A vita így előreláthatólag csak a jövő héten fog véget érni. A pártok részéről nagyon megcsappant az érdeklődés az ülések iránt és Justh Gyula ma táviratban szólította fel tagjait, hogy szombattól kezdve valamennyien jelen legyenek az üléseken, hogy szavazáskor a párt egész erejét kifejthesse.

A trónörökös és az új kormány.

A bécsi „Neue Freie Presse” mai száma beavatottnak jelzett értesülés alapján ezeket írja:

Magyar politikai körökben élénk érdeklődést keltett, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös Khuen-Héderváry grófot közvetlenül miniszterelnökké designálása után magához kérette, hogy tájékoztat nyerjen az új kormány programja felől. Az utóbbi években nagyon ritkán volt alkalom a magyar minisztereknek a trónörökös előtt megjelenni. Ez a tartózkodás azonban nem a trónörökösnek a magyar ügyek elől való elzárkózása miatt történt, hanem inkább annak demonstrálása végett, hogy Ferenc Ferdinánd, akinek a magyar politika egyes problémáiban önálló véleménye van, nem akart kilépni az állásától megkívánt rezerváltságából. De, hogy a trónörökös valójában erősen érdeklődik a magyar viszonyok iránt, bizonyítja az új miniszterelnök belvederi audienciája, továbbá az a tény, hogy a trónörökös kifejezte azt a kívánságát, hogy az új kabinet összes tagjait személyesen akarja ismerni.

Most a terv az, hogy a kabinet tagjai audiencián fognak megjelenni Ferenc Ferdinánd előtt. Ez audienciák ideje most még nincs megállapítva, mert a miniszterek jelenleg Budapesthez vannak kötve.

A bécsi lap azzal végzi e jelentését, hogy a politikára nézve bizonyára hasznos lesz, ha a trónörökös közvetlen érintkezésbe lép a magyar államférfiakkal és velük beszél meg az aktuális politikai kérdéseket.

A kedélyes miniszterelnök.

A Ház üléseinek legszorgalmasabb látogatója Khuen-Héderváry miniszterelnök. Ma is végig ott volt a Ház ülésén és érdeklődéssel hallgatta a vitát. Szünetek közben a folyosón beszélgetett minisztertársaival és ó szabadidő politikuskokkal. Ezek az utóbbi napokban gyakran járnak a Házba, melegen érdeklődve a főispánok és a jövő mandátumai iránt. Héderváry elsősorban a függetlenségi főispánokat fogja felmenteni, még pedig turnusonként és addig nem lesz kinevezés, míg az első turnus össze nem válogatja.

A miniszterelnök baráti körben, ahol a választóreformról beszélgettek, így nyilatkozott:

— A választóreform ma modern jelszó. Sokaknak nem tetszik, de senkisémet vonhatja ki magát alóla. Ugy vagyunk a választóreformmal, mint a mai nők az orosz-divatú prémsapkával: a kucsmaival. Ez nem is kálapszerű, nem is szép, de jaj annak a társaságbeli nőnek, aki merészelne kucsma nélkül járni!

Szeged város és a kormány.

Szegedről táviratozza tudósítónk: Szeged város mai közgyűlésén a tanács javasolta a közgyűlésnek, hogy a kormány kinevezését vegye tudomásul. Függetlenségi városi képviselők ellenindítványt nyújtottak be, hogy a város ne vegye tudomásul a kinevezést. A közgyűlés nagy többséggel a tanács javaslatát fogadta el.

Khuen és a nemzetiségek.

Budapesti tudósítónk jelentése alapján mai számunkban írtunk arról a beszélgetésről, a melyet Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök Mihályi Tivadarral, a nemzetiségi párt vezérével folytatott. Tudósítónk értesülése szerint Mihályi Tivadar a román nemzetiség sérelmeiről beszélve, többek között ezeket mondotta a miniszterelnöknek:

— A román nép dinasztikus. De nem álllok jót, hogy folytatván a mai rendszer, dinasztikus marad a jövőben is.

Goldis László dr. országgyűlési képviselő kijelentette ma előttünk, hogy Mihályi Tivadar telefon útján a következő cífort közlésére hatalmazta fel:

— Tény és való ugyan, hogy a miniszterelnök urral hosszabb beszélgetést folytattam, de a beszélgetés során a románság dinasztizmusáról semmiféle alakban szó nem esett.

A miniszterek nem vállalnak most mandátumot. Budapestről jelentik: Híre járt ma, hogy az iglói kerület régi szabadelpártjának maradványa életre kelt és Hieronymi Károly kereskedelmi minisztert kívánta jelölni Batthyány Pál gróf függetlenségi jelölttel szemben. Hieronymi, akit ma délelben a képviselőház folyosóján megkérdeztek hívei, kijelentette, hogy most a kormány tagjai nem vállalnak mandátumot.

Pesti tréfák.

*

— Fővárosi levél. —

(A tudós esernyője.) A budapesti egyetem egyik híres tudós tanárával esett meg ez a dolog. A kiváló tanár is, mint a tudósok legnagyobb része, felette szórakozott ember. Mindig, minden utjánál elhagyogatja botját, vagy esernyőjét, amiért persze folyton gunyolják is. Most hosszabb tanulmány-úton volt Olaszországban. Innen gyakran írt leveleket barátainak s családjának és mindegyik levélben azzal büszkélkedett, hogy még mindig megvan az az esernyője, amellyel elindult.

Mikor aztán hazatérőben volt, Pozsonyban le szállt a vonatról és a következő áviratot küldte a feleségének:

— Négy óra múlva hazaérkezünk én és az esernyő.

Valóban a tudós pontosan megérkezett a jelzett időre s a pályaudvaron egész kis csapat fogadta. Az üdvözlések után a tanár büszkén meg akarta mutatni az esernyőjét, de akkor vette észre, hogy a paraplé nincs sehol.

A pozsonyi pályaudvaron felejtette, a táviróhivatalban.

*

(A tandíj.) A színészegylet minden évben nagy vizsgát tart, ahol azok a nők és férfiak jelentkeznek, kik tehetséget éreznek magukban mozogni s akik e révén fel akarják vétetni magukat Thália papjai közé. A jelentkezők nagy része persze felette prózai berek felől közeledik, de akad közöttük néhány tehetség is. Az a fiatal ember, a kirel itt szó lesz, nem tartozott ezek közé. Neki mindössze az az előnye volt a többi, jelentkező felett, hogy „nagy” előképzettsége volt, négy gimnáziumot végzett. Ezzel szemben azonban a leg-
elemibb kérdésekre sem tudott felelni. Végre Ditrői Mór rászólt:

— No, öcsém, maga nem tud semmit. Menjen vissza abba a gimnáziumba, ahol tanult és kérje vissza a tandíját.

— Ezt nem tehetem, — mondja a fiatal ember.

— Nem teheti; miért nem?

— Mert — feleli az ifjú — tandíjmentes voltam.

*

(A legnagyobb művészet.) A képviselőház folyosóján az ifjabb képviselők cirkuszról, orfeumról, mindenféle nehéz és érthetetlen produkcióról beszélnek. Mindenki tud valami nagyszerű zsonglór, torna, lovarmutatványt. Valaki egyszerre azt mondta, hogy látott egy olyan japán bűvészt, aki azt az aranyat, amit az orrába szívott fel, a szá-
án adta ki.

— Ez semmi, — mondta Nagy György.

— Hogyan, hisz ez valóságos csoda.

— Ugyan kérem! Az én unokaöcsém sokkal nehezebb dolgot tud.

— Azt szeretnék hallani.

— Hát kérem — mondja Nagy György — 5 aranyat tesz valakinek a szájába és a zsebéből veszi ki.

Általános megdöbbenés.

— Nos, igen, az unokaöcsém fogorvos.

MULATSÁGOK.

(=) A polgári négyzet tea-szúrja. Az aradi polgári jótékony négyzet február másodikán tartja ez idei második tea-délutánját. Az aradi közönséget felesleges hívogató szóval csábítani a polgári négyzet tea-szúráira. Az a kedves, intim hangulat, mely ezeket a délutánokat uralja, az a jótékony cél, melyet ezek a tea-szúrok szolgálnak, meghódította már Arad első-
kelő közönségét, mely eddigi pártolásával biztosította minden ilyen délután sikerét. A február második tea-szúr, mint a legutóbbi is, a Központi-szálloda télikertjében lesz.

(=) Kabaré estély. Ifj. Salacz Gyula máriaradnai főszolgabíró védnöksége alatt 1910. febr. 1-én a Bálizs vendéglő összes termeiben részben a máriaradnai állami iskola szegénysorsu tanulói, részben a soborsini vöröskereszt fiók-egyesület által létesített kórház javára, zártkörű táncmulatsággal egybekötött kabaré estélyt rendeznek a radnai műkedvelők.

(=) Hangverseny. 1910. február 12-én, szombaton a Központi Szálló dísztermében Zoltai Mátyás egyl. karnagy vezetésével hangversenyyel egybekötött zártkörű táncestélyt rendez a vaggongyári dalkör.

A párisi árviz.

Nő a veszedelem.

Távirati tudósítás.

Arad, január 27.

Az immár öt nap óta tartó áradás mind nagyobb veszedelemmel fenyegeti a francia fővárost. A Szajna rohamosan nő és egyre több városrészt fenyeget. Igen sok utcát már teljesen elöntött az ár, a hidak dűledeznek, a földalatti és villamos vasutak alig közlekednek, a világítás igen sok városrészben egészen felmondta a szolgálatot, sőt — ami ugyan furesán hangzik, de a vízáradásoknál be szokott következni — fenyeget az ivóvíz hiánya is. A élelmiszer-drágaság naponta fokozódik, az üzleti élet pang. Sok középület már közel van a végveszélyhez és a külvárosi magánházak nagy részében már magasan áll a víz.

A katasztrófális árvizről itt következők távirati tudósításaink:

Az áradás növekedése.

Párisból jelentik: Az áradás még mindig növekszik. A Metropolitain harmadik vonalán a forgalom szünetel. A város központjában is több szajna menti utcát elönteni kezd az ár. A víz újból 66 centiméterrel emelkedett. A helyzet állandóan igen komoly. A víz már behatolt a városháza nyomdájába. Attól tartanak, hogy elárasztja a városháza földszintjét is és lehetetlenné teszi így az épület világítását és fűtését. A kormány az áradás által sújtottaknak a fölösztatott kongregációs iskolákat, továbbá egyes laktanyákat bocsátotta rendelkezésére. Az árviz Páris környékén és több vidéki városban, főleg Rouenben, szintén állandóan növekedik.

A Louvre-rakparton az árvizvédő falat magasabbra kellett emelni, mert a víz a múzeum pincehelyiségeibe kezdett hatolni. A Continental szálló földszintje egészen víz alatt áll.

Alfortvilleben 600 ember az áradás által mosott házakban maradt és még mindig vonakodik a házakat elhagyni. Ezért katasztrófától tartanak. Élelmiszerben hiány van.

A Havre tőre és a Metropolitain-vasutnak a Boulevard Dercyn lévő alagútjaiba is behatolni kezd a víz. Attól tartanak, hogy holnapig a víz egész méterrel emelkedik. A Magazin du Samaritaine fő dzsintja víz alatt áll.

Óriási károk.

Párisból táviratozzák: Az a kár, melyet a vízáradás a közszolgálat zavarai által okozott, máris a milliók százaira rug. Emellett a meteorológiai intézet ma éjjel kiadott jelentése azt mondja, hogy még csak megközelítőleg sem lehet megállapítani, hogy az esőzés mikor fog véget érni. A hatalmas „Terminus“-szállodát a bedőlés veszedelme fenyegeti. A Trientó

templom roskadozik. A Rue-Royale szerdán el kellett zárni, mert a kövezeten több helyen süppedések támadtak és ott is egyes épületek összeomlásától kell tartani. A rue Saint-Honoréban a kocsit tiz négyszögmeternyi területen beszakadt. A csatornák repedésig megteltek, mert tartalmukat nem képesek a Szajnába kiüríteni. Itt is, ott is repedések mutatkoznak. A földalatti villamos vasut ma a forgalmat már csak összes vonalainak legfeljebb egy negyed részén volt képes fenntartani. A Szajna balpartján az előtörő talajvíz több utcát elárasztott. Több középület nagy veszedelemben forog. A Palais de Justice víz alatt áll. A képviselőkamaraának nincs többé villamos világítása. A külügyminisztérium palotájának a falai már ingadoznak. Az invalidusok pályaudvarán a víz már elérte a várótermeket és a pályaudvarból széles patakokban ömlik az utcára.

A német nagykövetség lépcsője alatt egész az első emeletig felhatolt a víz. Az ár behatolt az Elysee pincéjébe. A hírlapok csak néhány napra való rotációs papírral rendelkeznek, ha az elfogy, mindenféle színes papírra fognak nyomtatni.

Képek az áradásból.

Párisból jelentik: A Quai d'Auteuil-on, ahol nagy pusztítást vitt véghez az árviz, mint Velen-
cében, bárkák állanak a közönség rendelkezésére. A rue Félicien David, a rue Cros, a rue Narcisse-Diaz (az Avenue de Versailles és a rue Mirabeau közt.) meg a rue Pasteur magas víz alatt állanak. Már sok ház beomlott. A lakosok rémülve menekülnek. A földalatti villamosok nem közlekedhetnek a beömlő víz miatt. Hiába minden próbálkozás a szivattyúval. A Place de l'Opera és a pont de la Concorde tramway-ai se közlekednek. A Louvre Charenton villamosának sinje pedig husz centiméternyire víz alatt van a Pont National on.

Vidéken, Páris külvárosában, sőt Páris egyes részeiben is, mindenütt, ahol a Szajna völgyben fut el, rabol, gyilkol és nyomort hagy iszapos vízzel.

Auteuil-ben tegnap este, a községi iskolában, a rue Billancourt 3. számú házában, összegyűlt nyolcvannál több inségbe jutott család. A községi tanács estebédet tálatatott részükre. Vitry városkát érte eddig a legnagyobb kár. Utóain folyóként hömpölyög a víz. Lakosai hajlék nélkül maradtak. Zilált haju, kétségbeesett asszonyok, karjukon apró gyermekeikkel futnak a községi elüljáróság hivatalába és sirva, zokogva panaszkodnak:

— Fáznak, éheznek a gyermekeink!

A vidék táviratban segítséget kér Páris városától. Meleg ruhát és kenyeret küldenek is minden újabb postával, pedig Párisban is egyre nő a veszedelem. A Louvre-nagyáruház és a pékek pincéit, még a Palais de Justice szuterrenjét is víz árasztotta el. A Square du Pont Neuf kis kertjét, az ugynevezett vert galan-t, olyan magasan lóptól a víz, hogy gázlámpáinak még az üvegje is aig kandikál ki a hullámok közül. Páris legmeszebb fekvő városrészéből még szakadó esőben is elmennek az emberek, hogy rémülődzenek a látnivalón.

Ugy a szenátusban, mint a kamarában a tagok mély szomorúság hangján emlékeznek meg a katasztrófáról. Mindkét Házban gyűjtést indítottak. Legnagyobb a veszedelem a Szajna balpartján. A külügyminisztérium falai ingadoznak. A legfontosabb politikai okmányokat elvitték a minisztériumból. Az utcát elzárták, mert félt, hogy a külügyminisztérium beomlik és akkor magával rántja az invalidusok pályaudvarát, mert a két épület össze van építve. A

bívalos lap nyomdáját elborította a víz és ma már a lap nem is jelent meg.

Ejjel jelentik: A külföldnek egyáltalán nem lehet fogalma arról, mit jelent Párisra nézve az árvíz. Hasonló nemzeti szerencsétlenség már régi idők óta nem érte Franciaországot. Víz árasztja el majdnem az összes utcákat. A hajléktalanok száma folyton nő. Mindenütt gyűjtéseket rendeznek, naponta egy millió frankot gyűjtenek. A kormány permanenciában van és különösen Milleraud közmunkaügyi miniszter dolgozik éjjel-nappal. A vasut közelében az összes házakat kiürítették. A Notre-dame templom nagy előcsarnoka több mint egy méter magasságig vízben van.

A főpolgármester huszára.

Az „ingatlan forgalmi irodából” a fogházba.

Távirati tudósítás.

Arad, január 27.

Rákóczi György valamikor Márkus József egykori budapesti főpolgármesternek volt a huszára. Daliás, szép szál legény volt, akit mindazok, akik ismerték, röviden a „nagy kurucnak” titulálták. És akkor nagy jövedelme is volt Rákóczi Györgynek, mert akik a főpolgármester szíveségét igénybe akarták venni, azok csak a „nagy kurucot” át juttatták be Márkus József szobájába.

Jött azonban egy idő, amikor Rákóczi György csillaga is letűnt. A főpolgármester visszavonult és Rákóczi „száműzetésbe” ment, levetette sujtásos, szép ruháját és a „nagy kurucból” egyszerű kis házmester lett a Teréz-körút egy palotájában. Csakhogy Rákóczi nem tudott lemondani a háziomról és addig agítált, járt kelt, szónokolt, míg a Házfelügyelők Szövetségében kiszókolta magának az elnöki állást. Akkor újra hallatott magáról. Paraszos lakók gyakran szerepeltették őt, mint a lakók rémét. Csakhogy ez sem tartott sokáig. Rákóczi György innen is lekerekült és egy ingatlanforgalmi irodát nyitott. Ez az iroda már Rákóczi karrierjének a súlycsúcsja lett. Az iroda tulajdonképpen csak ürügy volt arra, hogy ide kauciókat szolgáltasson, pénzbeszedőket és másfajta alkalmazottakat szerződtessen. A följelentések elől azonban ügyesen ki tudott bujni Rákóczi György, aki a károsultat hamisan kielégítette egy másik szerződött tag kauciójával. Egyszer egy 200 koronás büntetéssel tudott csak szabadulni.

Ami a börtön ajtaját csukta le mögötte, annak ez volt az előzménye:

A napokban egy Tóth Sándor nevű malommunkás állított be Rákóczi irodájába.

— Olvastam a lapokban, hogy ön kaucióval keres pénzbeszedőt, — mondotta. — Nekem van egy kevés összekuporgatott pénzem és nem bírom már a súlyos munkát.

Rákóczi hamarosan fölvette pénzbeszedőnek a munkát, akit a hirdetésre Rákóczi egy barátja, Piller Gusztáv rosvott multu ügynök figyelmeztetett.

A kauciót, 400 koronát hamarosan oda kellett adnia, az állást azonban később is elfoglalhatta Tóth Sándor. Néhány nap múlva jelentkezett „szolgálati tételre”, de mindig azt mondotta neki a főnök ur, hogy van ideje, jöjjön máskor. Ez már gyanús volt a munkás előtt, aki amikor visszakérte a pénzét és nem kapta, már átlátta a szitán. Sietett a rendőrségre és följelentette Rákóczit.

Az egykori „nagy kuruc” itt összetett kezekkel rimázkodott, hogy hagyják őt békén, hiszen üzleti befektetéshez kérte a 400 koronát és Tóth Sándor társ kívánt lenni az üzletben.

— Most bántanak, amikor nagy kilátásaim vannak ezerholdas birtokokat közvetíteni. Hát ezt nevezik önök igazságszolgáltatásnak?

Haza is engedték tegnap, de ma már a nyomozás annyi súlyos tényre hordott össze Rákóczi György ellen, hogy újra beidézték és letartóztatták.

Negyedmillió ajándékozás.

Pör egy aradmegyei birtokért. — A törvényszék ítélete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 27.

Több mint két évvel ezelőtt az ország egész sajtóját foglalkoztatta az az érdekes per, amely az aradi királyi törvényszék előtt egy uri familia tagjai között megindult. Körülbelül háromszáz holdnyi területű aradszentmártoni birtokért folyt a per. A birtokot egy idősebb urnő, özvegy Joób Adolfné ajándékozási szerződés útján oldalági rokonai egy részének adományozta, ami ellen az urnő halála után a többi előkelő rokonok pörrel léptek fel s azt állították, hogy a szerződés érvénytelen, mert amikor azt özvegy Joóbné aláírta, nem volt épelméjű a mértéktelenül élvezett szesz italok következtében.

Az ajándékozási szerződés 1900. március 8-án kelt. Eszerint özv. Joób Adolfné született Madocsányi Clementia volt prószéki (Liptó-megye) lakos aradszentmártoni összes ingatlanait ajándékozási szerződés alapján Andaházy Géza, Fancesali Joób Marcel, Fancesali Joób István és Fancesali Joób Albert földbirtokosoknak adományozta.

Az adományozó urnő 1905. május 1-én lezármazó örökösök nélkül halt el, vagyonát oldalági rokonai örökölték. Az oldalági rokonok: Madocsányi Gyula, Madocsányi Sarolta, Kálmán Antalné, született Jánoki Anna, Andaházy Pál Árpád dr. Oberschall Adolfné, született Andaházy Mária (a Kuria volt elnökének özvegye) pert indítottak az aradi királyi törvényszék előtt az említett ajándékozási szerződés érvénytelenítése iránt.

A keresetükben elmondják, hogy az elhalt urnő, úgy férjhez menetele, mint később özvegye után nagy szerepet játszott Liptó vármegye előkelő társadalmában. Kastélyában a meye notabilitásait, mágánait és vezető férfait látta állandóan vendégül, szóval nagy háztartást vitt. És özvegy Joób Adolfné, aki ilyen társaságot élt, 1898-ban egyszerre, minden álmélet nélkül teljesen megváltozott. Nemcsak, hogy nem fogadott többé senkit, hanem ő sem mozdult ki kastélyából, visszavonult, nem érintkezett senkivel. Később kiderült, mi ennek az oka. Az éltesebb urnő rászokott a szesz italok mértéktelen élvezetére, nagy mennyiségben fogyasztott cognac-ot és egyéb szesz italokat. 1911. év tavaszán szobájában összeesve, eszméletlenül találták meg. Ágyba fektették, hosszabb ideig betegeskedett, de mint fekvő beteg is nagy mértékben iszálkoskodott. Ilyen életmód után, bizonyára beszámíthatatlan állapotban írta alá az ajándékozási szerződést, amelyet érvénytelennek kértek kimondani.

A törvényszék elutasította a felpereseket kérelmükre és az ajándékozási szerződést hatályában fentartotta, mert a kihallgatott tanúk vallomásaival nem látta bizonyítottnak felpereseknek azt az állítását, hogy özvegy Joób Adolfné a szerződés aláírásakor elmebeteg lett volna. Bizonyítottnak látta a törvényszék, hogy az adományozó urnő szabad akaratából eszelekedett, senki nem presszionálta, a szerződést aláírás előtt kétszer is felolvasták előtte és így annak érvénytelenítésére ok nem forog fenn.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: A tolvaj, színmű. Góth Sándor és G. Kertész Ella fellépésével. (Bérletszünetben.) Szombat: Görög rabszolga, operette. Új betanulással. (6 bérlet.)

* A Góth-pár vendégszínháza. A mi az egyiknek veszteség, az sokszor nyereség a másiknak. Így vagyunk mi a kitűnő művész-párral, Góth Sándorral és Kertész Ellával. Szinte örülünk, hogy egy időre — mert hosszú időről szó sem lehet — megváltak a Víg-színházról, így legalább alkalmunk van többször gyönyörködni az ő magas stílusú művészetükben. Az aradi publikum legdélgettebb kedvencei lettek Góthék, akiket mindig lelkes ünnepléssel fogadnak és alig tudnak betelni versenytársak nélkül álló művészetükkel. Ma este ismét Salomé-t játszotta el Kertész Ella, azzal a bravúros művészettel, melyet csak legutóbb méltattunk és mellyel ma is extázisba ragadta a színházat zsufolásig megtöltő közönséget. Góth Sándor tökéletes, apostoli Jochananja után a „Buridán számará”-ban kacagtatta halálra a közönséget. A félkegyelmű Georges szerepébe annyi megvesztegető humort, utólrhetetlen komikumot vitt bele, hogy a legridegebb mizantrop is harsány kacagásba tört ki. Taps, kihívás természetesen tíz előadásra való volt. Novák Irén, Harmath Józsa, Szendrey, Ditrői és Várnay kitűnő alakításokkal járultak az est sikeréhez. H. G.

* G. Kertész Ella a Kölcsey-egyesületben. A Kölcsey-egyesület péntek délután 5 órakor kezdődő felolvasása egy számmal bővült, melyért magáért is megtelnék a városháza nagy terme. Színházunk kitűnő vendégművésze, Góthné Kertész Ella fog egy-két irodalmi apróságot előadni a beszéd művészetnek azzal a közvetlenségével, mellyel a színpadról úgy elragadja a közönséget. A nagyérdemű felolvasás műsora tehát a következő: 1. Természettudományi felfedezések és a család. Irta és felolvassa Wagner János. 2. Irodalmi apróságok. Előadja Góthné Kertész Ella. 3. Egy író végrendelete. Irta és felolvassa Károly József. 4. Beethoven c-moll Trio. Előadja Masanszker Böske, Eckhart István és Goldzieher Pál. A felolvasáson a Kölcsey-egyesület tagjai igazolvánnyal, mások 1 koronás beléptijegygyel vehetnek részt. A könyvtár a felolvasás miatt csak szombaton lesz nyitva.

* A Spányi-tárlat iránt oly fokozott érdeklődés mutatkozik a város műértő közönsége körében, amelyhez hasonlóra nem emlékezünk. Ezideig tíz kép került megvételre. Ma gyoroki Andrányi Károlyné megvásárolta az Oszli levélhullás című képet. Itt említjük meg, hogy a tárlat még csak néhány napig van nyitva.

* A debreceni színház új szerződése. A debreceni színházi bizottság szombati ülésén állapította meg a színház bérletére vonatkozó új szerződési formulát. A mostani szerződéshez képest több lényeges módosítást tett a bizottság az új szerződésen. Így elsősorban a szerződési időtartamát hat év helyett három évre redukálták. Ezenkívül a színházgazdától megvonják a szubvenciót. Ennek értéke tízezer korona. Kötelezik ezen kívül az igazgatót, hogy a fentartási költséget és a tüzkárbiztosítást az igazgató fődözze. Ezek összege tízezer-háromezer korona a fődözetük a multban a városra hárult. Mindezekkel szemben a bizottság fölemeli a helyárat. Nevezetesen ujítás, hogy a jövőendő igazgató a színházi idegy tartamát illetőleg szabadkezet nyer a városától, továbbá az is, hogy a szerződésben nem kötik ki, milyen szerepkörre köteles az igazgató szerződésben elsőrendű erőket, hanem csak általánosságban kötik ki, hogy 12—12 női és férfi elsőrendű tagot, azonkívül 16—16 tagu női és férfikarszemélyzetet köteles alkalmazni.

* Uj zenealbum jelent meg a napokban a könyvpiacra. A legújabb közkeletű műdalok, kuplék és kabaréénekek hangjegyeit foglalja magában a könyvpiacnak eme legújabb szenzációja, amely Aradon, Weisz Leó zeneműkereskedőnél kapható 4 korona 20 fillérért. A zenealbum tartalmánál a művészies kiállításánál fogva megfizethetetlen értéket jelent minden zenekedvelőnek. A cég telefon-megrendeléseket is elfogad.

* A találkozás. Hétfőn lesz a bemutató előadása a Nemzeti Színház nagyszerű színműködésének, A találkozás-nak.

* A mikrobák élete. A kinematografiának az emberi művelődés körüli szerepe abban nyilatkozik meg, hogy szemléltető formában hozza közelebb a tudományt a nagy közönséghez. Eleinte nem haladt ebben a komoly irányban a kinematografia, most már azonban a tudomány minden köréből veszi témáit. A Pathé-cég Jean Comroudon hírneves francia tudós bakterológiai vizsgálatait nyomán mozgófényképet készített az álmokórság, az álmokór mikrobáinak hatásáról. A kísérleti alany egy patkány, melyet beoltanak az álmokór bacillusával és ennek hatását öt napon keresztül figyelik az állat pusztulásáig. Tudományos szempontból is rendkívül érdekes és a kísérlet, mert az álmokór pusztító betegsége az Afrikában rém módon elszaporodott tsé-tsé légy szúrásától ered. Ezt a nagy érdekességű mozgófényképet a jövő héten mutatja be az *Urania* színház. 241

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 28-án az időjárás: fagyos, közepes hőmérséklet, elvélve csapadék.

— György herceg szerelme. Belgrádból táviratozzák: György herceg legutóbbi botrányait kapcsolatba hozzák egy leánnyal való viszonyával. A leány igen előkelő és gazdag családból való, akibe a herceg annyira beleszeretett, hogy feleségül akarja venni. A kormány ellene van a tervnek és a herceg annyira elkecseregelt, hogy újabb botrányokkal fenyeget. Egy másik belgrádi távirat jelenti: György herceg ma Milanovácba utazott, hogy az ottani helyőrségben megkezdje szolgálatát. A katonai hatóságok fejei bucsuvétel céljából megjelentek a pályaudvaron, ahova diez-század és katonai zenekar is kivonult.

— Atléták kardpárbaja. Budapesti tudósítónk jelenti: Ma este a Fodor-féle vívóteremben súlyos feltételi kardpárbaj volt Rácz Vilmos és Zaymusz Illés atléták között. Az ellenfelek roppant hevesen csaptak össze. A második összecsapásnál Zaymusz a homlokán sebesült meg, míg Rácz az ajkára kapott egy erős lapos vágást. A kardcsapás olyan erős volt, hogy Rácz kardja eltört.

— Későn jön a tél. A mi tudós leveli békánk, Meteor, megígérte, hogy január 23-án fordulat áll be az időjárásban: esni fog a hó. Így is történt. Ma újabb jóslást kaptunk a Meteoról. Ebben azt írja, hogy a legközelebbi változási napok, a 30. és 31-iek, inkább a hideg, mint az enyhébb jelleg felé terelik az időjárást a bolygók részéről. Különösen a 31-iki, Jupiter együttállásából a Holddal, várható az erősebb hideg befolyás, amely hovatovább tavasz felé mindjobban fejlődik. Február havának változási napjai: 2., 7., 9., 12., 13., 15., 23., 26. és 28-ra esnek. Legerősebb hatásnak a 7., 13., 23. és 26-ikiak, amelyek közül a 7. enyhe, a 13. havas, hideg; a 23. száraz, hideg; a 26. szeles, esetleg viharos hideg jellegű. Amiből az látszik, hogy a februárius havát a bolygók befolyása még erősen a hideg jelleg felé tolja.

— Előléptetések. Az Aradi Ipar- és Népbank igazgatósága az intézet két régi, érdemes tisztviselőjét előléptette. Spitz Sándort a pénzügyi vezető főnökévé és Gellényi Gézárt az intézet főkönyvelőjévé nevezte ki.

— „Felelősségre vonatott.”... Brassay Ernő adótsízt ma a következő értesítést kapta a szegedi honvédkerületi parancsnokságtól:

„Zay Dezső Elemér honvéddhadnagy elleni ügyében értesítjük, hogy Zay Dezső Elemér felelősségre vonatott.”

Ennyit és semmivel sem többet mond a honvédkerületi parancsnokság; mindössze utóirat gyanánt annyit tesz hozzá, hogy a sértett kártérítési igényével polgári pörre utasított. Hogy mire, mennyire ítéltek Zay hadnagyot, vagy, hogy egyáltalán ítéltek-e valamire, azt a katonai bíróság nem közölte a „civilvel.” Szegedi híreink azonban egybehangzóan megerősítik azt a jelentésünket, mely szerint Zayt a katonai bíróság 3 hónapi fogházra ítélte. Zay most tölti le büntetését. Brassay Ernő a szenvedett károk és az orvosi gyógykezelés költségeiért pört indít a hadnagy ellen.

— Harc a közjegyzőségért. Nagy föltűnést keltett nemrégiben Kern Lajos dr.-nak, a szegedi közjegyzőnek esete. Kernről megírták a lapok, hogy Hauer Jenő földbirtokos följelentésére vád alá helyezte a törvényszék vádtanárosa. Ebben az ügyben most a közjegyző fia, Kern Aurél joghallgató levelet intézett egy lap szerkesztőségéhez. Ebben a levélben, amelyben azt hangsúlyozza, hogy atyját ártatlanul és igaztalanul keverték a botrányos ügybe, súlyos vádak vannak egy ismeretlen, előkelő állású ur ellen. Hogy ki az az előkelő ur, s hogy igaz-e a vád, az persze kérdés, de mindenesetre föltűnő, hogy miket mond Kern Aurél leveleiben:

Valóságos hajsza indult meg atyám ellen — így szól a levél — s az volt a cél, hogy közjegyzői állásából, ha lehet szép szerével, ha kell erőszakkal eltávolítsák. Egy nagyon előkelő, magasállású szegedi ember aspirál a szegedi közjegyzőségre s tőle ered a csúf akció. Az a cél, hogy állása megürösödjék. Ezért bíztatták föl Hauer Jenőt, hogy tegyen sikkesztás miatt atyám ellen följelentést. Hauer azt állítja, hogy a pénzéből nagy összeget a saját céljaira fordított atyám. Ezzel szemben úgy áll a dolog, hogy éppen ellenkezőleg, Hauer voltna még mintegy 30,000 korona követelni valója Kern Lajosnak. Ebben az ügyben már előzőleg polgári pörre terelték a dolgot s akkor a bíróság elutasította Hauer a keresetével. Egészen érthetetlen tehát, hogy ugyanebben az ügyben a büntető bíróság ellentétes határozatot hozott. A tárgyaláson különben tisztázódni fog az igaztalanul meghurcolt Kern Lajos jóhiszeműsége.

A közjegyző fia kijelenti még, hogy családjára nem fogja annyiban hagyni a dolgot. Kern Lajost rendkívül megviselték az izgalmak s tudvalevőleg szanatóriumba kellett internálnia.

— Boldog házasság. Egy kecskeméti újságban olvassuk: „Válasz. Férjemnek, Kiss Mihály kőművesnek, aki a mai „Kecskeméti Lapok”-ban kijelenti, hogy nekem hitelt ne nyujtsanak, azt válaszolom, hogy eddig se voltam rászorulva az ő kezességére és arra, hogy ő helyettem bárhol és bárkinek fizessen, mert eddig is bármit vásárolt ő, azt is nekem hiteleztek s nem neki. Sőt, ha ruhára volt szüksége, osak is adtak neki, ha én vele az üzletekben megjelentem. Kecskemét, 1910. január 26. Kiss Mihályné.”

— Eladott gőzmalom. Békéscsabán a volt Kollárics-féle gőzmalomot szerdán délelőtt adták el bírói árverésen. Több reflektáns volt a malom az eddigi volt társtulajdonos, Böhm Pál és Flam, tiszacsegődi gőzfűrésztulajdonos vették meg 121,750 koronáért. A malomra árveráltak még Leszich, Zsires és társai és Kellárics állítólagos rokonai.

— Uj botrány készül a Haverda ügyben? Szabadkáról írják: Február hetedikén délelőtt kezd meg a Haverda-pör valószínűleg ötnapra terjedő tárgyalását a szegedi esküdtbírószék. A vádlottak védői most már sürűbben keresik föl a vádlottakat. Így Szegeden volt Pleszkovics Lukács dr., Vojtha egyik védője és Klein Mátyás dr., a Haverda-hagyaték kezelésénél Mariska jogi képviselője. Klein Mátyásnak elpanaszolta a rabasszony, hogy rossz az élelmzése, hogy beteges, gyöngy, de amikor másik védője, Bródy Ernő dr. jelent meg nála, már meg volt elégedve és Bródy dr. a legjobb hangulatban találta. Haverda Mariska azt mondta védőjének, hogy Szegeden jobban érzi magát.

— Azt hallom, — mondotta a szép fogoly — hogy a főtárgyalás előtt megint botrány készül. Szegeden is kiakarják egész terjedelmében nyomtatni Balogh bíró cikkét.

Piller Arthur dr., Jánossy Aladár védője szintén meglátogatta a védettjét. Néhány nap előtt a szegedi törvényszéki orvosok meg akarták vizsgálni Jánossyt, aki ellenkezett:

— Én nem vagyok médium, ne kísérletezzenek rajtam, — mondotta, de védője lecsillapította és most már alá fogja vetni magát az orvosi vizsgálatnak.

Jánossy Aladár különben kijelentette, hogy élete történetét a szegedi esküdtek előtt is el fogja mondani. Ez az előadása Szabadkán másfél napig tartott. A szegedi tárgyaláson rövidebben beszél és a kihallgatása nem fog egy napnál tovább tartani.

— A Perényi-utcai lakosok ma kérvényt adtak be a városhoz, melyben a Perényi-utca kocsijának kiaszfaltöztését kérik.

— A gazdátlan aranylánc. Gyuláról írják: Vasárnap délelőtt Ehrenfeld Soma gyulai ékszerész üzletébe beállított egy kopott ruhájú, harmiac év körüli fiatalember. A fiatalembernek már a megjelenése és viselkedése is nagyon gyanús volt, úgy, hogy az ékszerész nem valami nagy bizalommal nézett az elé az üzlet elé, amellyel az ismeretlennel kell könnie — esetleg. Rászólt tehát:

— Mi tetszik?

— Valamit szeretnék eladni — szólt a látogató.

— Mi lenne az?

Erre a férfi belső zsebébe nyúlt, elővett egy hártypapírosba szépen becsomagolt, 183 centiméter hosszú női aranyláncot és odanyújtotta az ékszerésznek.

— Tessék. Ez volna az.

Ehrenfeld kezébe vette a láncot. Mindjárt észrevette, hogy valódi, de az eredete, az eladó egyéniségét figyelembe véve, nagyon gyanús volt előtte. A látogató — úgy látszik — észrevette ezt, mert mentegetőzni kezdett:

— Kérem, utolsó családi ereklyém. Meg vagyok szorulva és kénytelen vagyok eladni.

Ehrenfeld most már tisztában volt a dologgal. Intett egyik alkalmazottjának, hogy menjen rendőrről, aztán kezdte szóval tartani a fiatalemberrel.

— Legyen szíves megmondani a nevét, mert ilyen értékes tárgy vételénél szeretem tudni.

— Gergely Herman vagyok.

— Talán a gyulai kereskedő fia?

— Igen.

Az ipse nagyszerűen hazudott.

Az alkalmazott azonban késett a rendőrrel, mert nem találta egyiket sem. Az ál Gergely rosszat sejtett és kezdett türelmetlenkedni.

— Ugyis látom, nem veszi meg az ur, adja vissza a láncomat.

— Majd a rendőrségen átadom.

Erre láthatólag meglepett a „Gergely” ur, de azért neki állott feljebb.

— Micsoda disznóság ez? Majd adok én magának! Most majd én megyek rendőrről.

Erre indignálódva kisértett a boltból. De bizony nem hozott ő rendőrt. Sőt még elő sem került. A szép aranylánc pedig várja, hogy ki is lesz tulajdonképpen? ...

— **A biztosított menyasszony.** A budapesti polgári bíróság előtt érdekes pör folyik Freund Ödön, a tébolydában elhunyt temesvári kereskedő egy életbiztosítási kötvénye miatt. Freund ugyanis eljegyezte Márkus Eugéniát, aki azt kérte, hogy vőlegénye biztosítsa az életét. A férfi a Standard biztosító-társaságnál leendő neje, Márkus Eugénia javára tízezer koronás biztosítást kötött. Rövidesen erre Freund megőrült és a tébolydában meghalt. Halála után menyasszonya bemutatta a biztosítási kötvényt a Standardnál, ahol kijelentették, hogy az a leendő feleség javára szól s így azt nem fizethetik ki. Márkus Eugénia ügyvédje most pört indított a társaság ellen, amely egyelőre bírói letétbe helyezte a tízezer koronát. De Freund Ödön egy másik életbiztosítási kötvénye miatt is indult per. Freund ugyanis a Triesti biztosító társulattal is kötött egy tízezer koronás életbiztosítást ugyancsak Márkus Eugénia javára. Ezt a kötvényt azonban 1906. évi április hó 19-én az összes jogokkal és kötelezettségekkel egyetemben átruházta a Polgári Takarékpénztárra, mely a tízezer koronát 1908. évi december hó harmadikán fel is vette. E kötvény körül is érdekes fejlemények támadtak. Freund Ödön temesvári, Hunyadi-utcai üzlete csödébe került annak idején és a Polgári Takarékpénztár, melynek 24.000 K. követelése volt Freund Ödönnek szemben, kiegyezett a csödtömeggel és a követelése fejében árut vett át. Hirsch Ignác csödtömeggondnok azon az állásponton van, hogy a tízezer koronás kötvény is a csödtömeghez tartozott és így ő azért pert indít a Polgári Takarékpénztár ellen. A Polgári Takarékpénztár ezzel szemben kijelenti, hogy a tízezer koronás kötvényt Freund Ödön egy 6000 koronás váltótartozása és egyéb adóssága fejében engedményezte a takarékpénztárnak, amely különben két esztendeig a biztosítási díjakat is fizette és így a kötvényeknek teljes mértékben jogos tulajdonosa volt. A takarékpénztár különben a kockázatot is viselte, mert hiszen épenséggel nem volt kizárva, hogy Freund tíz, vagy tizenöt évig is éljék. A Triesti biztosító társulat viszont azt közli, hogy a kötvény átruházása teljesen jogszerűen történt. A társulat biztosítási feltételeinek tizenkettedik pontja ugyanis így szól: „A kedvezményezett személyében való bármely változás, a szerződőnek jogaira vonatkozó minden átruházása, vagy ezen jogok elzálogosítása a társasággal szemben minden további nélkül csak akkor hatályos, ha az a neki bejelentett intézkedést a biztosítási okmányra rávezette.” — Az átruházás megtörténtét az előírt módon rávezették a kötvényre és így az jogszerűen átment a Polgári Takarékpénztár tulajdonába.

— **Hogy kell adót fizetni?** Nagy és előkelő publikum töltötte meg ma délután az aradi kereskedelmi és iparkamara üléstermét, ahol az Aradi Ház- és Telektulajdonosok Szövetsége által rendezett második felolvasás tartott meg. Figus Albert városi alszámvevő tartott érdekes, lebilincselő szabadelőadást arról, hogyan kell adót fizetni. Végig vette az adótörvényt s megjelölte azokat a dolgokat, amelyek fokozottabb elővigyázatra kell, hogy késztessék az adózókat. Majd az adókiivetés ferdeségeire mutatott rá. A mindvégig nagy érdeklődéssel fogadott előadást a közönség zajos tetszéssel honorálta, majd pedig Lukácsy Lajos elnök mondott köszönetet Figusnak szíves készségeért.

— **Köszönetnyilvánítás.** Néhai özv. Goldschmiedt Mihályné ravatalára szánt koszorú megváltása címén Goldschmiedt Mihály urhoz befolyt összegekből az Aradi Izr. Leánykiházasító Egylet javára 200 korona adományoztatott, a mely nemeslelkű adományért az adakozóknak hálás köszönetét nyilvánítja az egylet nevében Kohn S. N. elnök.

— **Éhező családok.** Békésmegye gyomai járásában felütötte fejét az éhínség. A járási főszolgabíró az alispánhoz intézett felterjesztésében elmondja, hogy a járásban mintegy 260 család él a legrettenetesebb viszonyok között. Az éhező családok részére, kiket a múlt évi rossz termés és a munkahiány juttatott koldusbotra, a főszolgabíró kéri az alispánt, hogy 6000 korona segély iránt sürgősen irjen fel a belügyminiszterhez. Egyszersmind arra is kéri a főszolgabíró az alispánt, hogy saját hatáskörében hasson oda, hogy az inségesek úgy a községektől, mint a járás területén levő magánosok erdejéből fatérmelékeket díjtalanul, vagy igen mérsékelt árban kapjanak.

— **Altatószer a párnában.** Veszedelemes kalandja volt az elmúlt éjszaka Dorcsuk Károly jómódú debreceni marhakereskedőnek. Dorcsuknak a fővárosban akadt halaszthatatlan dolga, de utba ejtette Hatvan is, ahol több üzletfelével volt sürgős elintéznivalója. Kényelmesen elhelyezkedett a gyorsvonat egyik másodosztályú kocsijának fülkéjében. Végigfeküdt a bórülésen és éppen indult a vonat, amikor elegánsan öltözött, rokonszenves és bizalmat keltő külsejű partnere akadt a fülkében. Rövidesen összebarátkoztak, de a debreceni civist, aki koránfekvő ember, csakhamar elnyomta az álom. Hatvanban rázta őt fel a kálauz s ugyancsak elcsodálkozott, amikor látta, hogy egyedül maradt a fülkében. Dorcsuk, aki hallott már egyet-mást elszánt zsebtolvajokról, ösztönszerűleg pénztárcája után nyúlt. De az is eltűnt, mint a tülközőkény utitárs, aki amikor látta, hogy Dorcsuk már csak nagy erőlködés árán tudja nyitni tartani szemét, párnát ajánlott fel neki. Dorcsuk örömmel fogadta az ajánlatot. Ráhajította fejét a párnára s a következő három-négy perc múltán mélyen aludt. Amiközben jóízűen aludt, a titokzatos utitárs megfosztotta haterzhátszáz korona készpénzétől, aranyórájától és aranyláncától, továbbá két váltótól, amelyek szintén tekintélyes összegről szólnak. A kifosztott kereskedő panaszt tett a hatvani csendőrségnek. Megállapították a csendőrök, hogy a kis fejpárnát altatószerrel preparálta a zsebtolvaj, a kinek kézrekerítése végett távirati értesítést küldöttek a budapesti főkapitányságra.

— **Szelhámosság nagyban.** Huszonegy rendbeli család, két rendbeli sikkasztás vétségével vádolja az ügyészségi megbízott Martin Péterné Grizer Brigilda asszonyt. A jeles hölgy a legraffináltabb és legmerészebb módját üzte a csalásnak. Megjelent például Csánk Lajosné urasszonyánál, a kinek szép csipkéket ajánlott megvételre. Ugyanezen csipkéket azonban Csánk Lajosné nevére egyik aradi üzletben hitelbe vásárolta. Strifler József vendéglős nevében Zureck hentesnél dísznőzsirt és husneműeket vásárolt hitelbe, azután elment Striflerhez és azt állítva, hogy dísznőt vágott, eladta a zsirt és húst Striflernek. Zih József büntetőjárásbíró a mai napra tűzött ki tárgyalást Martin Péterné ügyében, az asszony azonban időközben ismeretlen helyre távozott Aradról és így a tárgyalást nem lehetett megtartani. Körözését fogják elrendelni.

— **Születések és halálozások.** Az aradi anyakönyvi hivatalban január hó 27-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: Fejes Pál városi kocsisnak Julianna nevű leánya, Stern Sámuel sütősegédnek Margit nevű leánya, Mandász Pál lakatosnak Ilona nevű leánya, Markó István kőművesnek László nevű fia, Krisán Antal napszámosnak Róza nevű leánya, Szántó József napszámosnak József nevű fia. Meghalt: Krammer Irén 2 és fél éves leánya, özv. Ursz Flóráné 68 éves napszámosnő.

— **Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— **Január 31-én persaszőnyeg raktáromat felosztatom,** addig a készletet minden elfogadható árban eladom. Schwarcz Zsigmond. 275.

— **Uri hölgyközönség szíves figyelmét felhívjuk a Kelemen-féle legideálisabb Mágnes-crém szappan, puder és kézfinomítóra,** mely Kelemen gyógyszerésznél Berzova, továbbá Aradon Vojtek és Weisz uraknál kaphatók. 271

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.** 279

TARKASÁGOK.

(A szigorú kapitány.) Nem tudjuk, megtörtént-e, de megírjuk azt, amiről nevetve beszélnek most az aradi katonai körökben. Egy szigorú kapitányról szól ez a történet; egy kapitányról, aki mellől a tisztiszolgák úgy szökdöstek meg, mint háború idején az osztrák katonák a táborból. Megtörtént, hogy egy hét alatt hat új szolgát szálítottak neki a századból. De mind a hat otthagyták ha azok maradni akartak volna is, ő irgalmatlanul elzavarta volna őket. A fiúk ugyanis nem tudtak a kedve szerint dolgozni.

Tegnap egy hatalmas természetű legény állított be a kapitány lakására.

— Mit akarsz? — kérdezte tőle a mord százados.

— Jelentem alássan, az őrmester nr küldött. Azt mondta, hogy én leszek ezután a kapitány ur szolgája.

A százados jól körülnézegette a fiút és aztán megkérdezte:

— És gondold, hogy meg tudsz felelni a kötelességednek?

— Meg, jelentem alássan.

— Hát mi voltál te civilben?

Büszkén felelte a legény:

— Állatszeliadó.

(Tévedés.) Egy hajdan jobb napokat látott, elzúllott aradi kereskedő a napokban Aradmegye valamelyik községébe került, hogy meglátogassa régi ismerősét. Az illető még nem tudta akkor, hogy az aradi kereskedő a züllés útjára került. A kölcsönös üdvözlés után azt mondja a vidéki ismerős:

— Te, nem is tudtam, hogy a te testvéred olyan semmirekellő ember.

— A testvérem? — kérdi az aradi ember.

— Igen. Olvastam a lapokban, hogy becsukták.

— A testvérem?

— Persze, a törvényszék elítélte.

— A testvérem?

— Igen, kabátot lopott.

— A testvérem?

— Igen, meg betört egy ékszerészhez.

Itt aztán cinikusan szólt a züllött ember:

— Látod, milyen felületesen ítélsz az emberek fölött.

— Talán tévedtem volna?

— Persze, hogy tévedtél; hiszen akiről te beszélsz, az — én vagyok.

(A havi bérletjegy.) Egy aradi borbély üzletben egy idegen kövér urat borotváltak. A tubuzgó segéd nemcsak a szőrt kaparta le, hanem egy darab bőrt is. Ennek természetes következménye volt, hogy kifröcscent a vér a kövér arcából. A kissé szeles fiatal segéd jobbra-balra kapkodott, hogy elállítsa a vért, de ez nehezen sikerült. Az idegen vendég nyugodtan nézte a vért s kedélyesen szólt:

— Nem olyan nagy baj. Az orvos úgy is azt mondta, hogy nagyon sok a vérem.

A melléte lévő széken ülő ur ekkor tréfásan szólt oda:

— Akkor legjobb lesz, ha az ur mindjárt havi bérletjegyet vesz ebben az üzletben.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Glück Károly ünnepése. Az az osztatlan szeretet és nagyrabecsülés, amellyel az iparoság Glück Károlyt iránt viseltetik, méltó módon nyert ma kifejezést: az ipartestület megfestette volt elnökének arcképét s azt ma délután 6 órakor tartott diszülésén leleplezte. A diszülés megnyitáskor küldöttség ment Glück Károlyért, akinek megérkezését nagy éljenzéssel fogadta az egybegyűlt iparoság. Ezután Steigerwald Alajos, az ipartestület elnöke tartalmas beszédben méltatta Glück Károly érdemeit, amelyeket mint az ipartestület elnöke s mint iparos szerzett s amelyekért méltán megilleti őt iparostársainak szeretete és ragaszkodása. Glück Károly meghatva mondott köszönetet az ünnepeltetésért s ígéretet tett, hogy továbbra is iparostársai boldogulásán fog munkálkodni. Végül az iparosok rokkant alapja javára 200 koronát adományozott, amit a diszgyűlés éljenzéssel vett tudomásul. Ezzel az ünnepély véget ért. Este lakoma volt Glück tiszteletére.

(*) A magántisztviselők egyesületének elnöksége ezúton kéri a t. választmányi tagokat, miszerint a f. hó 28-án, péntek este 8 és fél órakor az egyesület helyiségében (Fehér Kereszt szálló) tartandó ülésre, tekintettel a fontos tárgysorozatra, teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Szathmáry Károly zárgondnoki díja. Imoretes az a per, amely a város és a vízműtársaság között folyik és amelyben Szathmáry Károly üzemigazgatót nevezte ki a törvényszék zárgondnokká. Szathmáry Károly körülbelül 28 ezer koronáról szóló zárgondnoki díj és költségjegyzéket terjesztett a bíróság elé. A vízműtársaság kifogásokat adott be a költségjegyzék ellen. Ma lett volna Mészáros Dániel bíró előtt ez ügyben a tárgyalás, de tekintettel arra, hogy a költségjegyzék több ezer tételből áll és így azokra külön kell nagy munka az észrevételeket megtenni, a tárgyalást elhalasztották.

§ Harmategy okirathamisítás. Megírtuk, hogy az aradi királyi törvényszék most tárgyalja az okirathamisítással és sikkasztással gyanúsított Führer Simon büntetését, akit, mint a Hazai Általános Biztosító Társulat volt ügynökét, azal vádol az ügyészség, hogy Bayer József segítségével biztosítási ajánlatok és díjváltók hamisítása alapján, megkárosította az intézetet. A törvényszék, Kovács József dr. ügyész véd és Nagy Sándor dr. helyettesének védbeszéde után mindkét vádlottat bűnösnek mondotta ki. Führer Simon 3 évi fegyház, Bayer Józsefet 1 évi börtönbüntetésre ítélte. Az elítéltek fellebbeztek.

§ A lippai betörés. Pintér József és Tombacz Mihály szegedi csavargók múlt év július hó végén előzetes megbeszélés után Lippán feltörték Tomán Viktor ékszerész üzletét és onnan mintegy ezeröt száz korona értékű ékszert loptak el. Másnap visszautaztak Szegedre és ott találkoztak Molnár József szegedi légszészgári munkással, aki ajánlkozott, hogy megfelelő díjazás ellenében hajlandó a loptott tárgyakat értékesíteni. A két betörő át is adott neki egy csomó ékszer, melyeket Molnár több szegedi zálogházban elzalogosított. A lopásra azonban rájöttek és Molnár ellen is megindult az eljárás orgazdaság miatt. A temesvári törvényszék annak idején hat havi börtönrre ítélte. Ezt az ítéletet a temesvári tábla ma helybenhagyta.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Népszahadító. Van benne gondolat, de a feloldozása olyan kusza, kiforratlan, hogy nem való közlésre. Próbálkozzék ki-ebblapok: ál.

KÖZBAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 27.

Kínálat és vételk-dv korlátozt, 4000 mm. 5 fillérrel magasabb. Amerika 1/2 el magasabb.

Az arak 50 kilogrammonként számolva.

	Deh zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	6.72—6.73	6.71—6.72
Buza 1910. ápríliser	14.33—14.34	14.30—14.31
Zab 1910. ápríliser	7.63—7.64	7.60—7.61
Rozs 1910. ápríliser	9.83—9.90	9.87—9.84
Buza 1910. októberre	12.00—12.01	11.97—11.98
Buza 1910. májusra	13.94—13.99	13.97—13.98
Rozs 1910. októberre	8.99—9—	8.97—8.98

Zárul 6 órakor.

Osztályk hitelrészvény	—	—	671.50
Magyar hitelrészvény	—	—	792.60
Államvasút	—	—	761.60
Városi villamos vasúti részvény	—	—	339—
Közmű vasút	—	—	636—

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. január 27.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	13.70—13.75
76	13.75—13.80
77	13.85—13.95
78	14.00—14.10

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új	13.65—13.70
Rozs új	9.10—9.20
Árpa új	6.50—6.55
Zab új	6.80—6.85
Tengeri régi	5.70—5.75

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Jan. ár 27. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felül súlyban — fillérig; könnyű páronként 400—400 kilogramm — fillérig; fiatal páronként 350 kilogramm felül súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 350 kilogramm felül súlyban — fillérig; fiatal könnyű páronként 250—300 kilogramm — fillérig; fiatal páronként 250—300 kilogramm — fillérig; fiatal páronként 240 kilogramm — fillérig; fiatal páronként 156—158 fillérig.

Szártelési szám: január hó 25 napján volt tart. 22374 darab, január 26 napján felhajtott — darab, jan. 26 napján elszállított 214 darab, január 27. napjára maradt készletben: 22680 darab. A bizonyított sertés árszáma nyugodt.

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1910. évi január hó 28-án:

Bérletszünet.

Bérletszünet.

G. Kertész Ella és Góth Sándor vendégfel-léptével:

A t o l v a j.

Színmű 3 felvonásban. Írta: Bernstein Henrik. Fordította: Góth Sándor.

SZEMÉLYEK:

Voysin	Góth S.	Fernande	Delly Lajos.
Raimond	Keszler Ede.	Voysin Marie	G. Kertész E.
Zambault	Ditrói Mr.	Izab.lla	Zalay Margit.

Kezdetek este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ

(Báró Simonffy-utca 1. sz. Színház-ter) (Báró Simonffy-utca 1. sz. Színház-ter)

Május 28-án január 28-án péntek

1. A férj és felesége. Humoros. — 2. Az anyós kéjváltása. Humoros. — 3. A hü. Bello. Előkép. — 4. Nem könnyű képet festeni. Humoros. — 5. A lágitó toronyőr seánya. D. ána. — 6. Vége jó, kezdés jó. D. ána. — 7. és 8. Műsoron kívüli számok.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-ő hely 1 kor., II-ik 50 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekeze jár. — Csikászda.

zel gyomor, dene, hólyag és
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseleiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknel
6441 Aradon

Szénüzletünket

Andrássy-ter 14 sz. Hermann-palotából
jelentékenyen megnagyobbítva
Boros Béni-ter 2. szám
saját házunkba, a Széchenyi gözmalommal szemben

== áthelyeztük. ==

Állandóan nagy készletben mindenkori legju-
tányosabb arakon

elsőrendű Magyar és Porosz bányákból
kőszén és kokszt,
kovács kőszén

Jól légetett, pormentes

Bűk k-faszén.

Szállítmányainkat pontosan
mérve, plombázott zsákokban, a
miniszteri és főkapitányi rendo-
let szerint teljesítjük.

Becsés rendelvényeik új iródaiban úgy mint
eddig személyesen, levelező-lapon agy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgál-
tunkról biztosítva, kitűnő tisztelettel

Kneffel Károly és fia

szénagykereskedése, Boros Béni-ter 2. sz.

Ki kell irtani

a kereskedővilágból azt a naiv hi-
tet, hogy ma, a mikor olyan nagy
versengés folyik az üzletek köz tt,
hirdetés nélkül is lehet boldo-
gulni. Minden törekvő kereskedő
hirdet, még pedig az

ARADI KOZLONY-ben,

a melyet több százezer ember ol-
vas mindennap.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

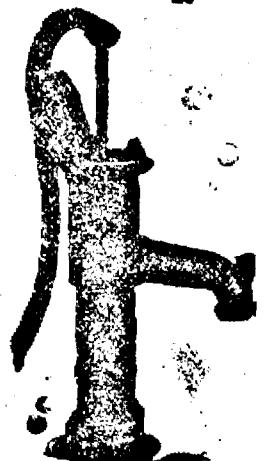
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátalanságok szonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi-fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Olcsóbb lett

szén!!

A ki téli szén és kokszt szükségletét már most szerzi be, vagy jegyezteti elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszuszgyári kokszt 4.60 K.

100 kg.-ként.

Porosz salón kőszén 4.60 K.

100 kg.-ként.

Zsilvölgyi salón kőszén 4.— K.

100 kg.-ként.

Rostált portmentes faszén 6.— K.

100 kg.-ként.

Kovács szén — — 4.60 k.

100 kg.-ként.

Róth József

szénnagykereskedőnél

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy Arad, József főherceg-ut 7. szám alatt (Nesnera-ház, Evangélikus templommal szemben) egy a mai kor igényeinek megfelelő

hentes és mészáros üzletet nyitottam.

Naponta friss marhahús, sertéshús, szopós borjúhús és felvágottak kaphatók.

Kivánatra házhoz szállítok. — Telefon szám 739.

Szíves pártfogásért esedezik

Farkas János,

mészáros és hentes.

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli

motorokat

kikölesznöz, elad és felszerel

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Megnyílt!

Megnyílt!

A főváros legszebb utvonán, nyugodt és előkelő helyen.

Savoy nagyszálloda

Budapest, VIII., József-körút 16.

A főváros legmodernebb és legújabb szállodája. 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden vendégszobában. Lift. Vacuum cleaner. Villanyvilágítás. Társalgóterem. Legnagyobb kényelem. Előkelő étterem és kávéház. Interurban, telefon. Mérsékelt árak, szobák 3 kor.-tól feljebb, fűtés, világítással együtt. Modern egészségügyi tekintetek szerint berendezve. — Villamos vasut-közlekedés az összes pályaudvarokkal. 766

Telefon 135.

GELLER I.

ékszerész.

Zsebórák

és VALÓDI

ezüstárak

nagy raktára.

ARAD,

Andrássy-ter 14.

Gondos anyák

Csukamájolajat adnak.

Jó és kellemes ízénél fogva felnőttek és gyermekek egyaránt szívesen veszik; a gyomrot nem terheli, sőt az étvágyat még fokozza. Ara egy üvegnek 2 korona. Uvakodjunk mindennemű keveréktől (Emulsiók) mert azok mindenféle idegen szert tartalmaznak és csak alig csukamájolajt.

Fagydagaganatok

legjobb szer a „Frigin”. Ara 1 üveg ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete Hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona.

Kitűnő amerikai gummi

a „Niter” 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrássy-ter 22. sz. a megyeházzal szemben. —

TELEFON 58.

TELEFON 58.

Aki szilárd és tartós, legjobb minőségűnek elismert

homokmészkeő téglát

kiván beszerezni, kérjen árajánlatot

az első perjámosi téglagyár és mészégető aradi fióktelepétől.

Iroda és gyár az Óvár-téren. 675

Tisztelettel

Röser Mihály és Társai.

Fajtiszta *riparia portalis* alanyon oltott, elsőrendű dugyökerezetű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

valamint sima és gyökerező *riparia portalis* szőlővesszőket ajánl

elsőrendű minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

681

szőlőoltvány-telepe ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ugyes elárulító,

ki kirakatrendező is felvétetik Neumann M. cs. és kir. udvari szállítónál Aradon. Ajánlatok fizetési igény megjelölésével és fényképpel. 805

Egy jó forgalmu

korcsmai üzlet más vállalat miatt azonnal átadó. Bővebbet Radnai-ut 16. szám. 800

Telefon 348.

Husserl Manó

bádogos

vízvezeték szerelő.

Javítások 161

olcsón és gyorsan.

Arad, Szt. Pál-utca 11.

110.000 kötetes

kölcsönkönyvtár havi bérlete 1 K. 20 fill. vagy kötetenként 8 f. Összes divatlapokat, folyóiratokat és Tolnai világlapját házhoz szállítja: Krausz Paulin könyv- és papirkereskedése. 511

Jó írással bíró

irodai teendőkhöz jártas fiatalember állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 810

Intelligens, fiatal jess nő,

kinek művészi kvalitásai vannak, de anyagiakban nincsen tehetsége, keres egy olyan művészbarátot, ki anyagiakban segítségére lenne, hála lenne érte. Ajánlatokat „Böske” címen e lap kiadóhivatalába kér.

Fiatál intelligens lakóhárs

kerestetik egy szép külön szobába, hol teljes ellátásban részesülhet. József főherceg-ut 1. a városházzal szemben. Bővebbet a házmeztérnél. 722

Régiségeket keres

legmagasabb árak mellett Pick Adolf, a Monarchia első régiségkereskedője Budapest, Egyetem-utca 11 sz.

4 szobás

moderna lakás, villanyvilágítással és minden hozzátartozóval együtt május 1-re kiadó, Magyar-utca 13. szám. — Ugyanott egy egész új íróasztal azonnal eladó. 816

Házhoz szállítjuk

10 perccel a vonat érkezése után az összes fővárosi napilapokat, élc és szépirodalmi ujságokat. Előfizetéseket eredeti árban elfogadjuk a lapokhoz járó összes kedvezményekkel (könyvajándék, naptár, stb. Ingusz I. és Fia ujságvállalata Arad, Andrassy-tér 16. 871

Koszt, lakás

jutányos árban kapható. Cím a kiadóban. 825

Főtéri bolt kiadó

Andrassy-tér 8. számú házban. Bővebb felvilágosítást ad az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

Deák Ferenc-utca

40. sz. házban egy modern, kényelmes lakás, mely áll 3 szoba és minden hozzátartozó nélkül helyiségből május 1-sőre kiadó. Bővebbet ugyanott. 770

Üzleti könyvek,

gyári raktára. Képes levelező-lapok csaknem félárban. Rongált dobozu levélpapírok, farsangi jux-cikkek és álarok legnagyobb választéka. Legújabb társasjátékok. A kölcsönkönyvtár 275 oldalas új magyar jegyzéke megjelent. 90,000 kötetes kölcsönkönyvtár. 80,000 kötetes zenemű kölcsönző intézet. Nagyválasztéku antiquarium. — Kerpetl Izó, könyv és papirkereskedése Aradon Andrassy-tér 20 sz. Telefon 885. 525

Fél munka!
Kétszeres eredmény!
Dr. Oetker
sütőporának

használatánál ezek a legszembetűnőbb előnyök: dr. Oetker receptje szerint a tészta sokkal könnyebben dagasztódik 1 óra múlva előtűnik áll a szépen kelet, illatos sült kuglóf.

As összes tészta nagyobb, ritkább és könnyebben emészthető dr. Oetker sütőporának alkalmazása mellett.

Egyeszeri kísérlet állandó használatra vezet.

Dr. Oetker készítményei minden főseer és gyarmatárú üzletben kaphatók. 205

Van szerencsém igen tisztelt vevőimnek és a nagyközönségnek értesíteni, hogy

czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz. alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készítményű mindennemű női- és férficipőket legutányosabb árak mellett.

Mérték utáni rendeléseket izléses kivitelben pontosan elkészítetek ugyszintén javításokat is.

További szives pártfogást kér, kitűnő tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri és női cipész. 561

OLLA
gummiaköltségesség
bebizonyított legjobb prés-szerelvű újdonság.
Vöröskereszt Drogeria
Arad, Weitzer János-utca 2.
18 sz. szabadalom.

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órás és ékszerész 501
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereztetnek TELEFON 438. TELEFON 438.

Férfi, női és gyermek divatkalapok

állandóan nagy választékban!

Panamakalapok

tisztítása és más egyéb kalapok

javitása és festése

jutányos árban elfogadtatik

Bittenbinder Konrád

kalapos mesternél 561

Arad Deák Ferenc-utca 24. sz.

Gartner Samu

villanyműszerész, kerékpár és

varrógép szakember javítóműhely

Arad, Weitzer J-utca 2.

(Minorita-palota.) 539

Uj üzlet!

a törvényszékkel szemben,
(a Lutheránus palotában.)

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a mai kornak megfelelő fűszer-üzletet és vendéglőt

nyitottam. Együttal értesitem a t. ügyvédi kart, hogy üzletemben tartok mindenféle bélyegeket. A legjobb fűszerneműk állandóan készletben vannak. Vendéglőmben jó falokat tartok, kitűnő magyar konyhával. Abonensek is elfogadtatnak. — Pontos kiszolgálás! — Nagybecsű pártfogását kérve, vagyok tisztelettel 819

Szferle Ágoston.

Afrana

a legjobb varrógép

házi és ipari célokra. — Kizárólagos raktár: 344

Koch Dánielnél

Deák Ferenc-utca 42.

:: Kedvező fizetési feltételek. ::

PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnövekedés előmozdítására, a fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés megakadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha, rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA. 361

6 üveget ingyen káda és csomagolásban bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógys ertára ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve miként használandó e készítmény és miként ápoljuk hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

A készítmény ártalmatlanságáért teljes garanciát vállalok.